

A SZERZŐI JOG
NEMZETKÖZI VÉDELMERE ALKOTOTT
BERNI EGYEZMÉNY
VONATKOZÁSSAL MAGYARORSZÁGRA

IRTA

RANSCHBURG VIKTOR

BUDAPEST

EGGENBERGER-FÉLE KÖNYVKERESKEDÉS

(HOFFMANN ALFRÉD)

1901

EZT A TANULMÁNYT

MESTERÉNEK ÉS VEZETŐJÉNEK,

E. EMICH GUSZTÁV

UDVARI TANÁCSOSNAK,

AJÁNlja TISZTELETE JELÉÜL

A SZERZŐ.

TARTALOM.

	Lap
I. Bevezetés	7
<p style="margin: 0;">A berni egyezmény a nemzetközi kiadói kongresszuson. — A kongresszus határozata és a magyar kormány. — A berni egyezmény irodalma. — Junker Károly nézete Magyarország csatlakozásáról. — Általános szempontok.</p>	
II. A berni egyezmény története és fejlődése	13
<p style="margin: 0;">A tulajdonjog elismerésének lassú fejlődése a szellemiek terén. — Az általános szerzői egyezmény eszméje. — Az 1884. évi berni értekezlet. — Az 1886. évi berni egyezmény szövegének tagoltsága. — Az egyezmény fejlesztése. — Résztvevő államok. — A szöveg beosztása.</p>	
III. A berni egyezmény tekintettel Magyarországra	19
<p style="margin: 0;">Az egyezmény alapelve. — A jelen helyzet visszassága. — A fordítás védelme a berni egyezményben. — A berni egyezmény nem szab gátot fontos művelődési eszközeink fejlődésének. — Hatása a szép-irodalomra. — Saját íróink érvényesülése a külföldön. — Az egyezmény hatása nemzeti irodalmunkra. — Gazdasági hatása. — A kiadók érdeke. — Hirlapi cikkek védelme. — Zeneművek védelme. — Képzőművészeti alkotások védelme. — Eddigi szerzői jogi törvényeink érvényben maradása.</p>	
IV. A berni egyezmény szövege	45
<p style="margin: 0;">Francia és magyar nyelven.</p>	

BEVEZETÉS.

A folyó év június havában Lipcsében tartott nemzetközi kiadói kongresszus napirendjének egyik pontja volt: Ausztria-Magyarország és a berni egyezmény.

Mikor a kongresszusra szóló meghívás hozám, mint a Magyar Könyvkereskedők Egyletének főtitkárához megérkezett, első kötelességemnek ismertem, hogy a kongresszus vezetését egyletünk nevében arra figyelmeztessem, hogy mi, magyar kiadók, csakis azon feltétel mellett vehetünk részt ezen nemzetközi kongresszuson, ha nem mint Ausztria-Magyarország egy részének, hanem mint az *önálló magyar államnak* kiadói jelenhetünk ott meg. Utaltam átiratomban arra, hogy azok a törvények, melyeknek megváltoztatására a kongresszus törekszik, nem osztrák-magyar törvények, milyenek egyáltalán nincsenek, hanem különböző, egymástól lényegesen eltérő magyar és osztrák törvények; jeleztem különösen, hogy a berni egyezmény tárgyalásába csakis azon feltétel mellett bocsátkozunk, ha a magyar államiség,

a magyar irodalom és a magyar könyvkereskedelem önállósága a tárgyalások során kellő kifejezést nyer.

A kongresszus vezetősége megértette és teljesítette kívánatainkat, és így a berni egyezményre vonatkozó határozat következő szövegezéssel lett előterjesztve és elfogadva:

»A negyedik nemzetközi kiadói kongresszus megbízza az állandó irodát, hogy a cs. k. osztrák és a kir. magyar kormánynál tegye meg a megfelelő lépéseket arra nézve, hogy ezek a monarchiát mielőbb indítsák az irodalom és művészet alkotásainak védelmére alkotott berni unióhoz való csatlakozásra.«

A nemzetközi kiadói kongresszus ezen határozatát a magyar kormánynak kellő alakban tudomására fogják hozni, és miután a kérdést az egyezményen kívül álló összes államokban mindenütt állandóan napirenden tartják és élénken tárgyalják, miután különösen Ausztriában az igazságügyminiszter már be is kérte az érdekelt írói és kiadói testületek véleményét: több mint valószínű, hogy a magyar kormány sem fog a kérdés tárgyalásától elzárkózhatni. Ezen tárgyalások szempontjából szükséges, hogy az irodalom és sajtó mihamarább foglalkozzék ezzel a nemzetközi egyezményrel, mely cél előmozdítását kívánja szolgálni jelen tanulmány is.

A berni egyezménynek megalkotása és terjedése a szerzői és kiadói jog irodalmát is lényegesen fejlesztette, és az évek során magára az egyezményre vonatkozólag is jelentékeny irodalom fejlődött. A berni szövetségnek állandó irodája »Le droit d'auteur« czímen 13 év óta havi folyóiratot ad ki, mely az irodalmi és művészeti szerzői jog sokféle kérdésének gazdag tárháza. Reánk nézve különösen érdekes *Junker Károlynak* 1900-ban Bécsben megjelent könyve »Die Berner Convention zum Schutze der Werke der Literatur und Kunst und Oesterreich-Ungarn«, mely a magyar törvényhozásnak és hazánk irodalmi viszonyainak helyes ismerete mellett alaposan és világosan tárgyalja az egyezmény értékét és várható hatását.

Magyarország csatlakozását a szövetséghez *Junker* kétségtelennek tartja ugy irodalmi érdekeink, mint nemzeti jellegünk alapján. Ebbéli nézetét következő szavakkal fejezi ki: »Ámbár statisztikai kutatásunk azt mutatta, hogy a magyar korona országaiban a fordítási tevékenység aránylag nagyobb, mégis első sorban arra kell utalnunk, hogy épen a magyar irodalomnak oly jelesei is vannak, kiket ma már messze hazájuk határain túl is ismernek. Magyarország termelése a művészet terén is kivitelképes, úgy hogy a magyar írók és művészek

érdeke megkivánja a berni egyezményhez való csatlakozást. Ehhez járul, hogy éppen Magyarországon sokkal szivesebben nézik a nemzetközi vállalkozásokat, mint Ausztriában, és ellenkeznek is a magyar nemzet jellemével, ha Magyarország távol maradna egy oly egyezménytől, melynek méltán tulajdonítanak oly nagy jelentőséget, és melynek célja, hogy kiérdemelt jogok illojális befolyásolását megakadályozza.«

Jelen tanulmány szerzője Junker úr álláspontját teljesen elismeri és helyesli; a kérdés tárgyalásánál és megvilágításánál azonban semmikép sem kívánja magát ezen udvarias nyilatkozat hatásától vezettetni, hanem lépten-nyomon kizárólag saját hazai viszonyainkat, saját művelődési érdekeinket, nemzeti irodalmunk hivatását és jövőjét és ezek mellett az őszinte jogérzékét és hazánk nemzetközi tekintélyének kérdését tartja szem előtt.

Kivánatos, hogy ezek a szempontok legyenek irányadók és döntők a kérdés további tárgyalásánál is.

II.

A BERNI EGYEZMÉNY TÖRTÉNETE ÉS FEJLŐDÉSE.

A tulajdonjog nemzetközi védelme egy téren sem fejlődött oly lassan, mint a szellemiek terén. A mai nemzedék már beleszületett abba a felfogásba, hogy vagyonát s anyagiakhoz való tulajdonjogát az egész művelt világ egyformán elismeri és megvédi; csak az író és művész kénytelen megbarátkozni azzal az állapottal, hogy azt, a mit ő alkotott, és a mit saját hazájának határain belül csak az ő beleegyezésével szabad terjeszteni, azt hazájának határain kívül többé-kevésbé bitang jószágnak nézik, a melyet utánnyomatni, lefordítani és üzletileg terjeszteni mindenkinek szabad.

Csak itt-ott, hosszú időközökben kötnek egyes államok egymásközt szerződéseket a szerzői jog megvédésére, és maguk ezek a szerződések is nagyon csekély, mondhatni csak látszólagos védelmet nyújtanak a fordítási jog tekintetében. Nagyjában és általában valóságos kalózkodás folyt a legutóbbi időkig a szellemiek birodalmában, a szerzői jog *nemzetközi* védelmének fogalma pedig csak az utolsó félszázad erősödött jogérzetének diadalai közé sorolható.

Az egyes államok között kötött szerződések mellett 1878-ban éled fel először, és pedig az akkori párisi világkiállítás alkalmával, egy *általános szerzői egyezmény* eszméje, és ugyanekkor alakul meg az íróknak és művé-

szeknek ma is virágzó nemzetközi egyesülete. Ettől az egyesülettől indult ki az a terv, hogy az összes művelt államok nemzetközi értekezletet tartsanak, melynek célja az legyen, hogy szentesitse azt az elvet, mely szerint *a szerződő államok bármelyikének szerzői valamennyi szerződő államban kölcsönösen ugyanazt az oltalmat élvezzék, melyet hazájuk törvényei nyújtanak.*

Ezen alapelv kinyilatkoztatása mellett hívta össze a svájci kormány 1884-ben a művelt világ összes államait nemzetközi értekezletre, mely 1884-ben Bernben tartatott, és a melyen Magyarországot Zádor Gyula képviselte.

Ezen értekezlet kidolgozta és magáévá is tette a *nemzetközi szerzői jog* tervezetét, és ezt egy évvel később ugyancsak Bernben tartott újabb értekezleten, melyen azonban Magyarország képviselve nem volt, az egybegyűlt államok végleg megszövegezve, csekély módosítással elfogadták.

Ez az u. n. *berni egyezmény*, melynek ezen első szövegezése formailag ugyan nem mondható szerencsésnek, mert a sokféle tanácskozás folytán már az első megállapodás is háromfelé tagozódott; lényegileg azonban kiindulását képezte a szerzői jog nemzetközi elismerésének és védelmének. Áll pedig ez az első megállapodás:

I. a *tulajdonképeni egyezményből*, mely 21 pontban megállapítja az irodalom és művészet alkotásainak védelmére alkotott nemzetközi szövetség tételeit;

II. *póthatározmányból*, mely kimondja, hogy a berni egyezmény a szerződő államok között fennálló külön egyezményeket nem érinti, feltéve, hogy ezek nem ellenkeznek a berni egyezménynyel;

III. *zárójegyzőkönyvből*, mely egyes részletes megállapodások mellett a *nemzetközi iroda* költségeit és ezek elosztását állapítja meg.

Természetesnek kell tekintenünk, hogy a berni egyezmény első megalkotása óta is fejlődést és változást mutat, és hogy a jövőben sem maradhat meg merev állandóságban. Meg is állapítja az egyezmény 17. pontja, hogy időnkint, még pedig mindig más-más államban, értekezletek tartandók az egyezmény fejlesztése illetve revisiója céljából. Eddig *egy* ily értekeztet tartatott, még pedig 1896-ban Párisban, mely különösen a fordítási jog és a fényképészeti művek védelme tekintetében lényegesen fejlesztette az eredeti megállapodást.

A jövő ilyenmő értekeztet első feladata az lesz, hogy a szöveg tagoltságát szüntesse meg és az egyezmény *egységes* szerkezetéről gondoskodjék.

Megnyugtató ugy az egyezményben résztvevő, mint a még belépő államokra nézve, hogy bármely változtatáshoz az *összes szerződő államok* hozzájárulása szükséges.

Az egyezményhez megalkotásakor 10 állam járult hozzá, és pedig: Belgium, Franciaország, Haiti, Liberia, Nagybritannia, Németország, Olaszország, Spanyolország, Svájc és Tunisz. Azóta csak négy állam csatlakozott hozzá, és pedig: Luxemburg (1888-ban), Monaco (1889-ben), Norvégia (1896-ban) és Japán (1899-ben).

Csak öt nevezetesebb államot említhetünk, a mely eddigelé még nem csatlakozott a berni egyezményhez. Ezek: az Amerikai Egyesült-Államok, Ausztria, Magyarország, Németalföld és Oroszország. Miután azonban Ausztriában és Németalföldön már is erős mozgalom indult meg a csatlakozás érdekében, bizvást várható, hogy néhány év múlva a nagy nemzeteket kivétel nélkül

ott fogjuk találni a berni unióban, és hogy a szellemi élet jogrendjének ezen közös öve körül fogja majd a világ összes művelt népeit.

A következő fejezetben foglalkozunk majd az egyezménynek hazai viszonyainkhoz való vonatkozásaival.

A tanulmányt követő részben pedig a berni egyezmény szövegét adjuk, még pedig úgy az eredeti francia szöveget, melyre mindazoknak, kik hivatva lesznek, hogy az egyezmény codificálásával foglalkozzanak, feltétlenül szükségük lesz; mint a magyar fordítást, melyet jelen tanulmány szerzője készített.

Mindkét szövegben azok a változások, melyeket az 1896. évi párisi értekezlet állapított meg, már be vannak iktatva a megváltoztatott vagy megszüntetett pontozatok helyére úgy, hogy a közölt szöveg az egyezménynek mai nap érvényben levő tartalmát adja.

Az 1896. évi értekezlet által megállapított *póthatározmány* szövege mindenütt *dült betűvel* van szedve; az illető szakaszok régi, eredeti szövegét pedig jegyzetek alakjában közöljük.

Az ugyanezen értekezlet által elfogadott *magyarázó nyilatkozatokat* az illető szakaszok mellett közöljük.

Meg kell jegyeznünk, hogy az 1896. évi póthatározmányt és magyarázó nyilatkozatot az összes államok elfogadták, kivéve Nagybritanniát, mely csakis a póthatározmányt, és Norvégiát, mely csakis a magyarázó nyilatkozatot fogadta el.

III.

A BERNI EGYEZMÉNY TEKINTETTEL
MAGYARORSZÁGRA.

A berni egyezmény szövegéből látni fogjuk, hogy alapelveként domborodik ki belőle a *külföldi és belföldi szerzők közötti teljes jogegyenlőség* eszméje.

Ezen főelvénél fogva, az egyezmény, a mint hatását az összes államokra kiterjesztheti, megszünteti majd a szellemi élet áramlataiban jelenleg fennálló szabálytalanságot: egyforma szabadságot, egyforma korlátokat szabva az összes népek szellemi alkotásainak kölcsönös átültetése tekintetében.

A népek szabadságának és felvilágosodásának ideálja szempontjából azt kellene ugyan kívánnunk, hogy a szellemi alkotások terjesztése tekintetében szűnjék meg minden korlátozás; hogy az a szép és igaz gondolat, mely egy ember agyában megfogamzott, anyagi érdekek teljes kiküszöbölése mellett azonnal az egész emberiség közkincsévé váljék. De, ha csak a szerző jogát az ő szellemi termékének gyümölcsözése tekintetében letagadni nem akarjuk, akkor ezen elvont, vagy mondjuk utopisztikus okoskodás útján is oda jutnánk, hogy a szerzőt megillető jutalmat az emberiség összessége nyújtsa. Ehhez az álomképhez legközelebb áll az az államhatárokat nem ismerő *általános jogrend*, mely az egyenlő jogosztás alapján magában foglalja a szellemi termékeknek nemzetközi védelmét is. Ezzel határozottan

ellenkezik a nálunk e téren jelenleg uralkodó állapot, mely Ausztrián kívül csak négy államnak biztosítja kölcsönösség alapján a szerzői jog védelmét, míg a többiekkel szemben semminemű megállapodást nem ismer.

Nem hiszszük, hogy fejlett jogérzéssel bárki is lelkesedhetnék ezen visszás állapot mellett; nem is hiszszük, hogy a magyar kormány és törvényhozás állandóan elzárkózhatnék a berni egyezménynek méltányosságon és igazságosságon alapuló elveinek behatása elől; még akkor sem, ha az derülne ki, hogy kulturális és gazdasági téren áldozattal járna annak elfogadása. Az általános igazságok, ha egyszer kiröppentek, utat is törnek maguknak, és ott, ahol érvekkel nem érvényesülhetnek, előbb-utóbb erőszakkal rombolják le a gátakat, melyek önmaguktól is kell hogy meglazuljanak, miként a szűkeklőség, rövidlátás és kicsinyes önzés minden művei. A szerzői jog nemzetközi védelmének eszméje, mint láttuk, tizennégy államot, köztük Európának három legnagyobb kulturálmát, máris hatalmába kerítette, és ez eszmének harcrosai az összes többi népeknél is be fognak kopogtatni, szüntelenül, újból és újból, míg megnyílnak a kapuk, és létrejön ez a világ-unio, melynek értéke messze túlterjed az egyenlő jogosztás elvének érvényesülésén, mert ez az unio a *szellemiek* birodalmában van hivatva jogrendet állandósítani, és így az emberi haladásnak és a nemzetek kölcsönös becsülésének zálogául is tekinthető.

* * *

De nem akarjuk ezen érvvel beérni. Nem állhatunk meg azon a ponton, hogy, miután ez az unio létezik, miután ez a kérdés fel van vetve: nemzeti reputációnk

megköveteli, hogy mi is meghajoljunk ezen nemzetközi egyezmény előtt; — hanem kötelességünk, a dolgok mélyére hatolni és esetleges csatlakozásunk következményeit *kulturális, nemzeti és gazdasági szempontból* alapos vizsgálat tárgyává tenni.

Első pillantásra úgy tetszik, mintha nekünk, mint számra kisebb és a szellemi javak terén behozatalra utalt nemzetnek, a berni egyezmény elfogadása úgy kulturális, mint gazdasági szempontból csakis hátrányunkra szolgálhatna, mert több mint valószínű, hogy ezzel a szellemi javak forgalmát megnehezítjük és megdrágítjuk.

A berni egyezmény ugyanis a fordítás jogát elvben teljesen és kizárólagosan az eredeti mű szerzője javára biztosítja és ezt a kizárólagosságot csakis abban az esetben szünteti meg, ha a szerző a fordítás jogát az eredeti mű megjelenésétől számított *tíz éven* belül nem érvényesíti. Ezt a tételt kibővíti és megerősíti még azzal, hogy a jogosult fordítást az eredeti művel egyenlő oltalomban részesíti. Ezen intézkedéseiben a berni egyezmény lényegesen eltér az összes államoknak a szerzői jogra vonatkozó törvényeitől, melyek az eredeti mű szerzőjét csak aránylag rövid időig (a mi törvényünk csak egy évig) teszik a fordítási jog tulajdonosává, és a jogosított fordítás megjelenése mellett is bizonyos idő múltán (a mi törvényünk öt évvel a fordítás megjelenése után) bárkinek szabadságot adnak egy másik fordítás közrebocsátására, anélkül, hogy ehhez az eredeti mű szerzőjének beleegyezése megkívátnátnék.

Kulturális szempontból tekintve a kérdést, első sorban azt kell kutatnunk, vajon a berni egyezményhez való csatlakozás által kénytelenek leszünk-e *fontos művelődési eszközökről* lemondani; a második kérdés pedig az, vajon emelkedik vagy hanyatlik-e majd a magyarra fordított művek száma és minősége; végül arra a kérdésre kell választ keresnünk, vajon saját íróink a külföldön könnyebben vagy nehezebben fognak-e ezután érvényesülhetni.

Mielőtt ezen kérdésekre válaszolhatnánk, a jelenlegi helyzet visszásságát kívánjuk kulturális szempontból kimutatni. Manapság tudniillik a külföldi államok egy részével van kölcsönös védelemre szolgáló szerződésünk, másik részével pedig nincs. Ebből önként következik, hogy a magyar kiadó szívesebben fordíttatja azon irodalmak termékeit, melyek védve nincsenek, melyeknél tehát a szerző beleegyezését kikérni nem kell és melyeknél minden szerzői tiszteletdíj és minden jogi bonyodalom ki van zárva, mint azokét, a melyekkel a szerzői jogra nézve egyezményt kötöttünk, és melyekhez a kiadó, már a szerződések bonyodalmas volta következtében is, csak némi aggódással nyul hozzá. Ha ez az állapot a gyakorlatban nem is uralkodott eddigelé ily kirívó módon, kétségtelen, hogy ezentul fokozott mértékben fog mutatkozni, miután a Németországgal legujabban kötött szerződés folytán a három nagy kulturállam termékei most már egyenlően vannak megvédve, és a kiadók az említett okoknál fogva többé-kevésbé az egyéb védtelen nemzetek irodalmai felé fogják figyelmüket kiterjeszteni. Ezen állapot visszássága kulturális szempontból abban áll, hogy jelenleg, a védelem különfélesége mellett, a

kiadó nemcsak a fordítandó könyv jóságát és használhatóságát tekinti, hanem annak védett vagy védtelen voltát is számításba veszi.

A berni egyezmény egyetemes jellege, mely minden nemzetnek minden termékét *egyformán* megvédi a fordítás tekintetében, ezt a visszásságot megszünteti, és a könyv belső értékét helyezi első sorba, ami kulturális szempontból határozott nyereség.

De térjünk vissza a felvetett kérdésekhez és keressük a választ első sorban arra, valjon a berni egyezményhez való csatlakozás esetében kárt szenvednénk-e fontosabb művelődési eszközeink tekintetében. Értjük ezen: a tankönyveket, tudományos kézikönyveket, ifjúsági iratokat és a népies olvasmányokat. Ezek az irodalomnak azon ágai, melyeknek fejlesztését féltékeny szeretettel kell gondoznunk, ez az irodalom terén a mi mindennapi kenyerünk, melyet nem engedhetünk megromlani és megfogyni anélkül, hogy nemzetünk kulturális tekintetben kárát ne vallja.

A tankönyvek és ifjúsági iratok terén kulturális érdekünk egyenest *megköveteli* az eredeti irodalom fejlesztését és a fordítások megnehezítését. *Tankönyveink* legyenek kivétel nélkül eredetiek, a saját viszonyainkhoz alkalmazottak, a magyar gyermek felfogásához, környezetéhez, értelmi és érzelmi mivoltához mértek, szóval legyenek minden tekintetben *magyarok*. Bevallott fordításaink e téren nincsenek is, azok a könyvek pedig, melyek idegen munkák be nem vallott átültetései, szerencsére mindinkább kiszorulnak és a tantervek nemzeti irányban való fejlődésével, kénytelenek helyüket az igazi, becsületes eredeti könyveknek átengedni. E téren tehát csak nyerhetünk, amikor az ere-

deti szerzők jogát elismerjük és ezzel a fordítást megnehezítjük.

A magyar *ifjúsági irodalomra* nézve bátran mondhatjuk, hogy a külföldi szerzők jogának védtelensége valóságos csapás volt a multban. E téren nagyon is gyakran a szöveg és a képek olcsó beszerzése vezette a kiadót, és ennek folytán sok-sok selejtes idegen munka rontotta meg ezt az ágát a mi irodalmunknak, mely csak az utóbbi évtizedben indult fejlődésnek némely jeles hazai írónk vezetése mellett. Azt a kárt, amit az ifjúsági irodalomban a fordítások hosszú időn keresztül védtelen beözönlése okozott, egy egész nemzedéken keresztül sem tudjuk kiheverni. A gyenge eredetit rendszerint még gyengébb fordításban kapta kézhez a magyar gyermekvilág, és ezek az idegen szellemű ifjúsági könyvek, melyek a legegészségesebb fogékonyságot is előlik örömtelen, száraz, idegenszerű tartalmukkal, átplántálták lelkébe azt az irodalmi közönyt, melyről manapság oly gyakorta hallunk indokolt panaszokat. Ha a magyar kiadó minden ifjúsági munka szövegét kénytelen lesz megfizetni, az idegent épügy mint a hazait, akkor első sorban saját íróink jelesait fogja buzdítani ezen irodalmi ág továbbmívelésére, a külföldtől pedig csak a legjobbat, a marandó értékűt fogja átvenni: azt, amire szükségünk van, ami nyereség lesz irodalmunkra.

Ugyanez áll jórészen a *népies irodalomra* is, mely nálunk egyelőre nagyon is fejletlen, és melynek fejlődését itthon, saját erőnktől, saját viszonyaink alapján, magyar lélekkel, magyar érzéssel kell előmozdítanunk. Erre nézve a legsúlyosabb, legvégzetesebb veszedelem volna, ha külföldi termékek fordításából táplálkoznék. Oly nemzet, mint a magyar, nem hogy veszé-

lyeztetné ezen irodalmi fajokat, amidőn a külföldi termékek fordítását megnehezíti, hanem ép megfordítva, csak kötelességet teljesít, amikor a tankönyv-, ifjúsági és népies irodalomra minél magasabb védvámot vet és ezzel rászorítja az írókat és kiadókat egyaránt, hogy azt adják a népnek és az ifjúságnak, ami az övé, ami az ő képzeletével, az ő érzésével, az ő belső és külső életével rokon, ami vele egy talajból nőtt, az ő multjából táplálkozik, jelenével együtt él, és így alkalmas arra, hogy a jövő küzdelmeire előkészítse.

Ezek mellett, mint már említettük, a *tudományos kézikönyvek* az irodalomnak gyakorlati szempontból legszükségesebb alkatrészei. Ezek csakis nélkülözhetlenségük tekintetében esnek az imént tárgyalt irodalmi alkotásokkal egy elbírálás alá; egyéb tekintetben azonban ezeknél nem szabad ugyanarra a sovínisztikus állaspontra helyezkednünk: sőt a tudomány haladásának szempontjából az volna felette kívánatos, hogy a külföldnek legjelesebb orvosi, filozófiai, mennyiségtani, természettani, történeti stb. kézikönyvei, szakmunkái, sőt részben a monografisztikus munkák is, magyarra átültetessenek. De amidőn ezt a kérdést a berni egyezmény szempontjából akarjuk vizsgálni, csak arra szabad szorítkoznunk, valjon *eddigi* irodalmi termelésünk e téren fenttartható és folytatható lenne-e a nevezett egyezmény hatálya mellett. Nézzünk tehát körül e téren és állapítsuk meg, hogy az utolsó évek alatt mennyit fordítottunk tudományos munkákból.

A rendelkezésünkre álló kimutatások,¹ melyek az

¹ Lásd: A magyar irodalom statisztikája 1861—1898. Könyvészeti alapon kidolgozta Kiszlingstein Sándor. (Melléklet a Pallas Nagy Lexikonának »Magyar irodalom« cikkéhez).

1861—1898-ig terjedő időszakról, tehát 38 évről számolnak be, eléggé biztos betekintést engednek a fordítások számarányába.

Ezen statisztikai anyagból látjuk, hogy nálunk a *történelem* és ennek segédtudományai terén volt legnagyobb a fordítási tevékenység. Ezen szakból 38 év alatt 291 munkát fordítottunk, így tehát átlag *nyolcz* mű esik egy évre. Az eredeti művek átlaga ezen szakból évenként 83.

A *jog- és államtudományok, politika és statisztika* terén ezen 38 év alatt összesen 144 munka jelent meg magyar fordításban, vagyis egy évre alig *négy* fordított mű esik, míg az eredeti munkák évi átlaga 142.

A *természettudományokból* a fordítások száma ezen 38 év alatt 129, e szakból is alig *négy* fordított mű jelent meg tehát egy éven belül. E téren az eredeti termelés is csekély.

Az *orvosi tudományok* fordítási termelése a nevezett 38 éven belül 162 műre terjed; ezen tudományszakban tehát, amelyben pedig saját eredeti irodalmunk elég lassan fejlődött, átlag szintén csak *négy* fordítást számíthatunk egy évre. Az eredeti termelés átlaga itt is évenként 31 munka.

A *bölcsészeti tudományban* a fordítások száma még csekélyebb, mert itt 38 év alatt összesen csak 77 fordítás jelent meg, ami átlagban évenként *két* munkának, az eredeti művek száma pedig *tíznek* felel meg.

Hasonlóan csekélyek az arányok a mezőgazdasági, ipari, hadászati és egyéb tudományok terén. Ha még tekintetbe vesszük azt, hogy ezen fordítások közt van sok olyan, mely a berni egyezmény hatálya mellett is védtelen, miután ez régibb, klasszikus művekre nem terjed ki, akkor nyugodtan kimondhatjuk, hogy ám legyen

az a 20—30 tudományos mű, mely egy éven belül fordításban megjelenik, megvédve.

A tudományos művek jó részét ugyanis társulataink adják ki, melyek tekintélyük érdekében eddigelé is ki szokták kérni a szerzők beleegyezését. E munkák származási országa pedig nagyobbreszt azon államok közül való, melyekkel máris van szerződésünk a szerzői jog kölcsönös védelmére: nincs tehát okunk azon aggódni, hogy a berni egyezmény hatálya mellett e téren nélkülözniünk kellene majd azt, a mire a tudomány haladása szempontjából szükségünk van.

* * *

Az említett irodalmi szakok mellett, a melyeket elsőbrendű kulturális eszközöknek tekintettünk, mint lakóház mellett a pihenésre szánt kert, foglal helyet a *szépirodalom* és a vele rokon közérdekű irodalom. Mivelődésünk szempontjából semmikép sem lehet közömbös az sem, hogy e téren mit és mennyit ültetünk át. Kétségtelen, hogy a berni egyezmény hatása az irodalom ezen ágaiban a *mennyiség* rovására — és a *minőség* javára fog érvényesülni. Manapság ugy a hirlap-, mint a könyvkiadók, ha valamely külföldi regény vagy beszély fordítása védve nincs, lefordíttatják azt, gyakran minden alaposabb vizsgálat nélkül, nem sokat törődve azzal, hogy van-e maradandó értéke, nyereséget hoz-e irodalmunkra, nemes szórakozást nyújt-e a közönségnek. Ha ellenben az összes külföldi nemzetek termékei egyformán meg lesznek védve, akkor az első kérdés nem az lesz, valjon a fordítás *szabad-e* vagy sem, hanem az, valjon *megfelel-e* az illető könyv a magyar közönség izlésének és egyéb igényeinek, érdemes-e ráfordítani azt az utánjá-

rását és költségét, melyet a fordítási jog megszerzése megkíván. Hogy ezzel a változással csak nyerhetünk kultúránk tekintetében, az bővebb bizonyításra nem is szorul.

* * *

A kulturális hatás szempontjából kívánjuk megítélni azon következményeket is, melyekkel a berni egyezmény elfogadása *saját íróinknak* a *külföldön* való érvényesülése tekintetében járna. Keresve sem találhatunk magyar író, aki a jelen állapottal meg lenne, vagy meg lehetne elégedve. Azok a ritka kivételes esetek, amelyekben egyik-másik írónk a külföldön védelem alatt tudta munkáját értékesíteni — például Jókai némely regényét Amerikában — csak arra alkalmasak, hogy édes sejtelmét ébreszszék annak a helyzetnek, melyet a berni egyezmény elfogadása jelesebb íróink javára teremtené. Tudjuk, hogy a nagy nemzetek könyvpiacza mily óriási fogyasztást kínál; tudjuk, hogy a német, francia és angol kiadó mily fényesen fizetheti a szerzőt, és hozzátehetjük még azt is, hogy a nyugati népek olvasóközönsége határozott rokonszenvvel viseltetik a magyar írók irányában, kiktől gazdagabb képzelőtehetséget, az övéinél nagyobb lendületet, melegséget, színtartakasságot vár. És ha ezen rokonszenv daczára oly gyéren érvényesülhettek íróink a külföldön, és ha irodalmi munkásságuk díjazásánál csakis a hazai kiadók filléreire voltak eddig ráutalva: ennek főoka szerzőink jogának védtelensége a külföldön.

Azon nagy védelem mellett, melyet a berni egyezmény a fordítás tekintetében nyújt, nem csak az az eddigi hátrány szűnik meg, hogy íróink, amikor munkáikat

idegen nyelvre lefordítják, az őket megillető tisztelet-díjtól esnek el, hanem bátran állíthatjuk, hogy könyvnyebben, gyakrabban, szívesebben vállalkoznak majd a külföldi kiadók magyar munkák lefordítására és az eddiginél többet tesznek majd a magyar írók hírnevének terjesztése érdekében. Jelenleg ugyanis a külföldi kiadó jól tudja, hogy amint egy magyar szerzőt lefordíttat, kiad és hírnevét terjeszti, jöhet — és siker esetében jön is — bárki más, aki ugyanezen munkákat szintén közrebocsáthatja. Erre az állításunkra példát is közölhetünk a közelmultból: Mikszáth Kálmánnak egyik újabb remekműve »Szent Péter esernyője« magára vonta a külföld figyelmét is, úgy hogy a könyv angolban is, németül is megjelent. És mi történt a német könyvpiaczon? Egymásután három kiadó fordíttatta le a regényt. Látszólag fényes eredmény; valósággal azonban szinte csapás a magyar írókra, mert ez az egy eset is elégséges arra, hogy a német kiadók évekre elvesztésük kedvüket magyar szépirodalmi munkák kiadásától.

Mindezek alapján kimondhatjuk, hogy a berni egyezmény elfogadása esetében fontos művelődési eszközeink terén kárt nem szenvedhetünk; a fordítások irodalmunkban ha valamivel gyércebbek lesznek is, a tényleg érdemes, maradandó becsű munkákra fognak szorítkozni; másrészt pedig a magyarságnak kifelé való érvényesülése, ez a kedvencz eszménk és okos ambíciónk, erős támaszt fog nyerni.

* * *

Azon többoldalu vizsgálatból, melyet a berni egyezmény kulturális hatása tekintetében a fentiekben végez-

tünk, könnyen levonhatók a következtetések *nemzeti irodalmunkra* gyakorlandó hatására nézve is. Láttuk és meggyőződést szereztünk róla, hogy az egyezményhez való csatlakozás a fordítások mennyiségét, különösen a szépirodalom terén, úgy könyvekben, mint hirlapokban csökkenteni fogja; vagyis apasztja majd azt a *természetellenes versenyt*, melyet a külföldi termékek eddig a hazaiakkal szemben kifejtettek. Hogy mit jelent ez hazai íróink részére, arról csak úgy leszünk képesek helyes képet alkotni magunknak, ha visszatekintünk a lefolyt három évtizedre és elképzeljük, hogy mily mértékben fejlődhetett, gazdagodhatott volna saját irodalmunk, ha nem kellett volna különösen a szépirodalom terén ezzel az illetéktelen külföldi szabadversenynyel megküzdenie. Ha ennek a külföldi tárcza- és regényözönnek többsége oly tartalmu, oly színvonalu lenne, hogy közönségünk és íróink izlését fejlesztette, előbbre vitte volna, akkor talán meg kellene gondolnunk, valjon a szerzői jog elismerésének békóit rászabjuk-e erre az idegen árura; de ha viszont arra gondolunk, hogy ma már mily jelentékeny a mi saját eredeti, hazai irodalmunk; ha elképzeljük, hogy irodalmunk jelesei is aránylag mily nehezen helyezhetik el becsületes munkáikat, mert itthon, saját hazájukban, szemben találják magukat a szerzői jog elkerülésével betóduló óriási külföldi termelés versenyével: akkor nem habozhatunk annak a kimondásával, hogy a külföldi írók szerzői jogát önérdekből is meg kell végre védenünk, mert ez a becsületes állásfoglalásunk egyuttal megvédi saját termelésünket, egyuttal védvámul szolgál az olcsóbb idegen áruval szemben.

Ne higgye azonban senki, hogy ez a védvám elkülönítést, elzárkózást, fog eredményezni a szellemi élet

terén. Nem kell aggódnunk azon, hogy távol marad majd tőlünk a külföld nagy szellemeinek világító, hevítő, és üdítő ereje, hogy szellemi látóköreink megszűkül a fordítások korlátozása által. Ettől már azért sem kell tartanunk, mert hisz szellemi életünk vezető elemei, azok, akik a nagy tömegek megtermékenyítésére hivatva, máiglan sem fordításban élvezték a világ nagy szellemeinek termékeit, hanem javarészt eredetiben, a szerzők anyanyelvén szívták magukba azokat. De másrészt az a megszorítás, amit a fordítás korlátozása, vagy mondjuk inkább *jogi szabályozása*, eredményezni fog, nem jelenti semmikép sem a fordítási irodalom megszűnését, hanem, miként már fentebb kimutattuk, csak a fordításban kiadandó idegen termékek gondosabb megválasztását, megrostálását. Már pedig amennyivel kevesebb felesleg fog beszivárogni az idegenből, annyival biztosabb elhelyezést, annyival több közönséget várhat saját hazai, nemzeti irodalmunk. Az eddigi állapot e tekintetben is annyira visszás, hogy alig érthetjük, mikép tűrhették azt íróink. Hisz ma, a védtelenség által, ugyszólván *behozatali praemiumot* adunk a külföldi árunak, mintha csak onnan jöhetne az üdv, az igazság, a világosság; mintha csak elismernők, hogy a külföldi származás feltétlen előnyt érdemel a belföldivel szemben; mintha csak közérdeknek tekintenők, hogy könyvkiadóink és hírlapjaink első sorban külföldi regényeket és elbeszéléseket közöljenek naponta.

Igaz ugyan, hogy, ha ismeretek és izlés tekintetében nem akarunk egyoldalualakká válni, nem szabad elzárunk a nagy közönség széles rétegül sem a külföld jelesebb termékeinek megismerésétől és élvezetétől; de miután erre nézve a külföldi szerző jogának megvédése aggo-

dalmat nem kelthet, miután ez a védelem, melyet a berni egyezmény nyújt, csakis a fordítandó munkák gondosabb megválasztására fog vezetni: nem lehet semmi okunk sem arra, hogy saját irodalmunkat háttérbe szorítsuk és a külföldi irodalom könnyebb elterjedésének továbbra is kedvezünk. Saját irodalmunk elég gazdag, elég termékeny, elég változatos és sokoldalú már arra, hogy közönségünk azon rétegei, amelyek idegen munkákat csak magyar fordításban élvezhetnek, beérhetik azzal, sőt csak nyernek vele, ha első sorban a nemzeti irodalmat, és emellett a külföldiből csak az elsőrendűt, csak a maradandó értékűt, a magas színvonalút fogják kézhez kapni.

A mi íróink pedig csorbitatlanul részesedhetnek majd abban az elismerésben, mely őket anyagi és erkölcsi tekintetben munkáik jósága, népszerűsége arányában megilleti. Nem versenyezhet velük majd minden idegen termék, melynek egyedüli érdeme a védtelenség és olcsóság; hanem csak az igazi, magasabb színvonalu idegen munkákkal kell majd versenyezniök. És épen ez a körülmény, hogy a selejtes idegen munkák átültetése meg fog szűnni, fejlesztőleg, nemesítőleg fog hatni saját irodalmunkra is, mely talán nem egyszer azért esett a pongyolaság és sivárság bűnébe, mert íróink önmagukra is csak azt a színvonalat alkalmazták, melyen a fordított termékek átlaga állott.

* * *

Hátra volna még a kérdés gazdasági, anyagi oldalának vizsgálata, vagyis annak a kutatása és megállapítása, hogy mennyibe kerülhet nekünk a berni egyez-

mény elfogadása, hogy elbirjuk-e anyagilag a jobb erkölcsök fényűzését, és hogy ki fogja ennek a költségeit viselni.

Azzal tisztában kell lennünk, hogy a külföldi szerzők nem azért törekedtek ezt a szövetséget létrehozni, hogy ezután épugy engedjék műveiket megkérdeztetésük és megfizettetésük nélkül lefordítani, mint a hogy ez eddigelé divatban volt. Végre is arról van itt szó, hogy »*suum cuique*«; a mi a jelen esetben azt jelenti, hogy a szerzők nem akarnak továbbra is lemondani az őket megillető teljes tiszteletdíjról. Az osztrák, francia, olasz, angol és legujabban a német szerzőknek fordítás esetében jelenleg is kell ugyan tiszteletdíjat fizetnünk, hacsak a védelmi idő lefolyását nem akarjuk bevárni; de kétségtelen, hogy a berni egyezmény elfogadása esetében az eddiginél több költség hárul majd reánk.

Tényleg úgy áll a dolog, hogy azok az újdonságok, melyek a világ könyvpiaczán feltűnést keltenek, például Zola, Ohnet, Bourget, Verne, Flammarion, hozzánk jelenleg is egész tisztességes szerzői honorarium mellett jutnak el. Jövőben — feltéve, hogy a berni szövetséghez csatlakozunk — *mindenért* kell majd fizetnünk, a mit a megjelenést követő tíz éven belül le akarunk fordíttatni, illetve minden átültetendő irodalmi és művészeti alkotás szerzőjének beleegyezését ki kell majd kérnünk. Kutassuk már most, lehetőleg tényleges adatok alapján, hogy mily összegekről lehet itt szó:

Vegyük az 1897. évet, egyikét azoknak, melyekben a fordítási tevékenység elég erős volt. Ebben az évben ugyanis 220 fordítás jelent meg, holott az 1861—1898-ig terjedő időszak fordítási átlaga évenként csak 141 munkát tüntet fel. Ebben az évben megjelent:

Irodalomtörténet és esztetikából 5 fordított mű (oly régibb munkát, mint »Boileau, A költészetről«, vagy »Feuchtersleben, A lélek életrendjéről«, nem veszünk tekintetbe, mert ezekre a védelem a berni egyezmény szerint sem terjedne ki), jelent meg, összesen 83 iv (egy iv 16 oldal) terjedelemmel.

A hittudományból megjelent fordított munkák száma nyolcz volt, összesen 135 iv terjedelemmel.

Jog- és államtudományból az említett évben két fordítás jelent meg, összesen 52 iv terjedelemmel;

Orvosi tudományból négy munka, 57 iv terjedelemmel;

Természettudományból öt mű, 140 iv terjedelemmel;

Bölcsészettudományból két mű, 25 iv terjedelemmel;

Ifjusági iratok terén (itt is számításon kívül hagyjuk a régieket) nyolcz mű, összesen 150 iv terjedelemmel;

Nyelvtudományból egy mű, 8 iv terjedelemmel;

Történelemből és segédtudományaiból négy mű, 251 iv terjedelemmel;

az összes többi tudományszakokból öt mű, összesen 104 iv terjedelemmel.

Költeményekből két oly fordítás jelent meg, melynek szerzői jogát a berni egyezmény megvédené, 20 iv terjedelemmel.

Az 1897-ben megjelent *regényfordítások* összes terjedelme 1356 iv;

a színműveké pedig 374 iv.

Az iverk számát összegezve, megtudjuk, hogy a nevezett évben, melyet nyugodtan tekinthetünk átlagnak, 2755 ivnyi fordítást tettek közzé kiadóink.

Feltételezhetjük, hogy ezeknek egy ötödét most is megfizetjük, egy ötöde pedig, ha meg kellene fizetni,

kiadatlan maradna; maradna tehát egy évre 1653 ív, a melynek szerzői jogát ezentul meg kellene fizetnünk.

Az a kérdés már most, hogy mennyit fizetnénk? Nagyjában semmiesetre sem többet, mint a mennyit elbírnunk és akarunk. Mert vajmi gyér azon munkák száma, a melyek után a kiadók törnék magukat, melyekre nézve versenyzésről lehetne szó. A szerzői tiszteletdíjakat, épügy mint minden más árú értékét, végre is csak a kereslet és kínálat aránya szabja meg. Ismeretes dolog az is, hogy elég gyakran minden tiszteletdíj nélkül engedik át a szerzők a fordítás jogát, — különösen tudományos munkáknál, — a melyeknél hírnevük és eszméik szélesebb körű elterjedésében látják fáradozásuk jutalmát. Mindezeket tekintetbe véve átlag 15 koronával számíthatjuk azon fordítások szerzői tiszteletdíját, melyek a berni egyezmény hatása mellett az eddigivel szemben díjazás alá esnek: vagyis kerek összegben évi 25,000 korona többletről van szó.

Azt hiszem, elég csekély összeg azért, hogy azon mivelt nemzetekhez csatlakozzunk, melyek a szellemi tulajdonjogot nem engedik közprédának tekinteni; elég csekély ár azért, hogy az irodalmi kalózkodás vádját, melylyel ma — joggal-e vagy jogtalanul — találkozunk, végleg elhárítsuk magunktól; elég csekély ár azért, hogy itthon, saját magunk közt, az igazságérzetet ezen eddig elhanyagolt téren is megerősítsük — és végül elég csekély ár azért, hogy saját szerzőinket is részeseivé tegyük szellemi termékeik nemzetközi védelmének.

* * *

Hogy saját szerzőink nemzetközi védelme nem jelentéktelen és nem mellékes dolog, arra már ráutal-

tunk; azt hisszük, hogy ez a védelem anyagiakban is jelentékeny kárpótlást jelent, mert 3—4 nevesebb szerző már vissza tudja szerezni a jól fizető külföldtől azt az egész összeget, a melylyel mi a jogvédelem zászlaja alatt adóznánk.

Ezen adózásnál azonban nem vettük tekintetbe azt, hogy azok a nagynevű szerzők, kiknek a jelen szerződések mellett is fizetnünk kellett, nem fogják beérni a fokozott védelem mellett az eddigi tiszteletdíjakkal, hanem magasabbat fognak követelni. Ezzel szemben elsősorban is arra kívánunk utalni, hogy kiadóink végre is csak azon határok közt fognak maradhatni, a melyeket az üzleti szempontok, különösen az eladható példányszám és az elérhető bolti ár, vonnak meg. De másrészt rendkívül fontos éppen a kiadók szempontjából a berni egyezménynek az az intézkedése, mely véget vet annak a jelenlegi visszás állapotnak, hogy nálunk öt évvel valamely jogosított fordítás megjelenése után, a fordított mű szabaddá válik. A berni egyezmény szerint a fordítás kizárólagos joga a szerzőt mindaddig illeti meg, a míg az eredeti műre vonatkozó joga fennáll. Ha tehát a szerző a fordítási jogot eladta, akkor mindaddig, a míg az eredeti mű maga védve van — a legtöbb államban 30 évig a szerző halála után — senki más azt le nem fordíthatja, mint a ki a jogot megszerezte. Nálunk már egészen megszokott dolog, hogy ha valamely fordított műnek jó a kelendősége; ha a fordítás jogosított kiadójának befektetése és fáradozása eredménynyel jár: akkor öt évvel a fordítás megjelenése után előáll valamely más — rendszerint kisebbrendű — kiadó, készített a teljes helyett kivonatos, a gondos helyett gyakran silány fordítást, azt selejtes kiállításban piacra dobja, és ezzel a

szó szoros értelmében agyonüti az első jogosított kiadást. Már pedig ezek a jelen törvény szerint megengedett kiadványok nemcsak a jogosított kiadó érdekét sértik, hanem a jogérzés aláásására is felette alkalmasak.

A kiadó tehát épen a berni egyezmény védelme által megszerzett jogának *teljes és zavartalan* birtokába jut, a mit üzleti számítás szerint szívesen fizethet meg magasabb tiszteletdíjjal.

A magasabb költség különben nem esik a kiadó terhére. A kiadó csak a közvetítő szerző és közönség között, és miként az ipari termelés egész vonalán, úgy a könyvnél is nem a közvetítő, hanem a fogyasztó fizeti meg a védvámot, valamint a termelés egyéb megdrágulását is. Az a 25,000 korona tehát, a melyet a külföld szerzőinek fizetni fogunk, az egész nagy magyar olvasó közönségre hárul. Elenyésző megterhelés ez az egyesekre nézve azokkal az előnyökkel szemben, melyeket az egyezmény az összességre nézve nyújt.

* * *

Ezzel befejeztük volna a berni egyezmény által a *fordítás* tekintetében alkotott intézkedések hatásának tárgyalását. Hátra van még a *hirlapi cikkek* és a *művészeti alkotásokra* vonatkozó védelem, melyről azonban csak röviden kívánunk megemlékezni, mert nagyjában ezek tekintetében is ugyanazok a kulturális, nemzeti és gazdasági szempontok érvényesülnek, mint az irodalmi művek fordításánál.

A hirlapi cikkek tekintetében a berni egyezmény azokat az igényeket és jogokat szentesíti, a melyeket a józan felfogás a gyakorlatba máris átvitt: feltétlenül

megvédi a lapokban megjelent szépirodalmi munkákat utánnyomás és fordítás ellen; a tilalom »kifejezése« esetében megvédi az egyéb önálló hirlapi cikkeket is; politikai cikkeknek, napi és vegyes híreknek utánnyomását ellenben *a forrás megnevezése mellett* megengedi. Lehet-e másnemű méltányos és minden érdeket igazság szerint szolgáló intézkedést kívánni? Van-e ország, melynek sajtója ezt a védelmet nem adná meg a másoknak és nem követelné önmaga számára?

A művészeti alkotások közül bennünket különösen a *zeneművek* érdekelnék, mert ezen a téren saját szerzőink alkotásainak utánnyomása a külföldön javában divik, és ideje, hogy magunkat ez ellen megvédelmezzük, a mire a jelen törvények és szerződések módot nem nyújtanak.

A *Képzőművészet alkotásait* a jelenlegi nemzetközi szerződések is nagy védelemben részesítik, mert ezeknél elesik a fordításokra megszabott rövid védelmi idő; e téren tehát az osztrák, német, franczia, angol és olasz művész alkotásai tekintetében nem igen áll be változás; a berni egyezmény tehát csak kiterjeszti a védelmet a többi szerződő országokra is. Arra azonban rá akarunk itt mutatni, hogy a mi hazai művészeink jól cselekednének, ha jogaikat műveik sokszorosítása tekintetében a *külföldön* jobban megoltalmaznák és nem engednék át — úgy mint eddig — oly könnyű szerrel *összes jogaikat* többnyire díjtalanul valamely külföldi kiadó-nak, a minek elég gyakran az a következménye, hogy a magyar kiadó a külföldtől magas áron kénytelen megszerezni valamely hazai festménynek sokszorosítási jogát, melyet ez ingyen szerzett meg a festőtől.

Magyarország az 1884. évi első berni értekezlet óta hivatalosan semmi alakban sem vett részt a berni egyezményre vonatkozó tanácskozásokon és munkálatokon. Ugy látszik, hogy két ok indította kormányunkat mindenkor arra, hogy teljesen távol maradjon ettől a kérdéstől: az egyik az a meggyőződés volt, hogy nekünk, mint kisebb nemzetnek, nem állhat érdekünkben, hogy a szellemi javak forgalmát megnehezítsük és megdrágítsuk; a másik pedig az a nézet volt, hogy a berni egyezményhez való csatlakozás szükségessé tenné, hogy előbb saját szerzői jogi törvényünket alakítsuk át az egyezmény szellemének megfelelően.

Jelen tanulmány mindvégig az első nézetnek czáfolata. Kimutattuk, hogy az egyezmény intézkedései semminemű veszélyt nem rejtenek irodalmunk és művelődésünk egészséges továbbfejlődése tekintetében; láttuk, hogy saját íróink itthon úgy, mint kifelé, csak nyerhetnek a szövetségbe való belépésünk által; rámutattunk a jelen helyzet többirányú visszásságára; számokkal igazoltuk, hogy az az összeg, mely a szerzői jog nemzetközi védelme által könyvfogyasztó közönségünkre hárul, oly csekély, hogy gazdasági életünk nagy medenczéjében nyomtalanul elenyészik; láttuk, hogy az egyezmény a kiadó érdekét sem sérti, mert csak ezáltal juthat a megszerzett jogos fordítások teljes és zavartalan birtokába; a hirlap-irodalom, zene és képzőművészet terén sem találtunk okot bárminemű aggodalomra: szóval lépten-nyomon úgy az elvont okoskodás, mint a gyakorlati élet szempontjából igazságosoknak, helyeseknek és üdvöseknek találtuk az egyezmény tételeit.

Tehát már csak saját törvényünk megváltoztatása szolgálhatna okul arra, hogy egyelőre, vagyis addig,

a míg új törvény alkotására alkalom és idő nem kerül, az egyezmény elfogadását elodázzuk.

A mennyiben az a nézet, hogy az egyezmény és saját törvényünk közötti tárgyi eltérések a szerzői jogi igazságszolgáltatás terén nehézségekre vezethetnek, helyes volna: annyiban a csatlakozást kétségtelenül el is kellene halasztanunk azon időig, a mikor törvényhozásunk szerzői jogi törvényünk különben is már tervbe vett megváltoztatását elintézte.

Nézetünk szerint azonban a szövetségbe való belépés szempontjából *semmi szükség sincs arra, hogy saját törvényünket a berni egyezményhez idomítsuk.*

A mi törvényünk *saját honosaink* között felmerülő kérdésekre vonatkozik és ezek tekintetében teljesen érvényben is maradhat. Ha itthon valaki magyar munkát szerbre vagy románra akar lefordítani, vagy viszont, ha magyar állampolgárnak bármely idegen nyelvű munkáját itthon magyarra akarjuk átültetni: ez az ügy, ha a berni szövetség tagjai leszünk is, tisztán csak saját szerzői jogi törvényünk szerint lesz elbírálandó. Ha magyar lap hazai német vagy román laphól vesz át közleményeket, vagy viszont; bíróságaink ily kérdésben csakis saját törvényünket vehetik tekintetbe akkor is, ha a berni egyezményt elfogadtuk.

Példa erre Németország, melynek régi, *1901. júniusig* fennállott szerzői jogi törvénye épügy eltér a berni egyezménytől, mint a mienk; mely tehát 15 évig teljesen eltérő belső törvény mellett volt tagja a szövetségnek.

Az egyezményhez való csatlakozás, vagyis annak törvénybe iktatása tehát csakis a szerzői jogra vonatkozólag fennálló *nemzetközi szerződéseinket* helyezné érvényen kívül, a nélkül, hogy szerzői jogi törvényeink

érvényességét azokra, a kikre az kiterjed, bármikép is befolyásolná.

Ezen törvényünk megváltoztatása tehát nem szükséges; a mivel azonban nem akarjuk azt mondani, hogy nem kívánatos.

Törvényünk ugyanis, mely a most clavult német törvény mintájára készült, tulságos és indokolatlan alakszerűségeket követel a szerzői jog érvényessége szempontjából; alakszerűségeket, melyek különösen a fordítási jog tekintetében szinte illuzóriussá teszik a törvény által adott védelmet. A jelenleg érvényben levő nemzetközi szerződések ugyanis ezen alakszerűségek teljesítését a védelem nyújtásának feltételül kötik ki, vagyis azt követelik a külföldi szerzőtől, hogy tekintet nélkül saját honi törvényeire, a *mi* törvényünk ismerete alapján és a *mi* törvényünk intézkedései szerint gondoskodjék a fordítási védelem szempontjából megkívánt beiktatásokról. A berni egyezmény megfordítja a dolgot, a mennyiben a szerzőtől kizárólag azon alakszerűségek teljesítését követeli, a melyeket *saját hazájának* törvényei irnak elő.

Ebből az következik, hogy saját íróink a külföldön megkívánt védelem biztosítása végett, a mig mostani törvényünk életben marad, kénytelenek lesznek műveik magyar kiadásán a fordítás jogát maguknak kifejezetten fentartani, továbbá azon beiktatásról gondoskodni, melyet szerzői jogi törvényünk a fordítás védelme végett megkíván. Saját érdekünk lesz tehát a berni egyezményhez való csatlakozás esetében, hogy törvényünket ezektől az alakszerűségektől, melyeket német mintára, a külföldi szerzőknek nyújtott védelem csökkentése céljából annak idején felvettünk, megtisztítsuk. Ezen egy cél-

szerüségi okon kívül semmikép sem forog fenn szüksége annak, hogy a berni egyezményhez való csatlakozás céljából szerzői jogi törvényünket megmásítsuk.

Nyugodtan elfogadhatjuk tehát ezt a kölcsönös méltányosságon alapuló egyezményt, a nélkül, hogy ezzel államiságunkat vagy művelődésünket bármi téren kár érhetné.

IV.

A BERNI EGYEZMÉNY SZÖVEGE.

— FRANCZIA ÉS MAGYAR NYELVEN. —

CONVENTION

concernant

la création d'une Union internationale pour la protection des œuvres littéraires et artistiques

ARTICLE PREMIER

Les pays contractants sont constitués à l'état d'Union pour la protection des droits des auteurs sur leurs oeuvres littéraires et artistiques.

ART. 2.

*Les auteurs ressortissant à l'un des pays de l'Union, ou leurs ayants cause, jouissent, dans les autres pays, pour leurs oeuvres, soit non publiées, soit publiées pour la première fois dans un de ces pays, des droits que les lois respectives accordent actuellement ou accorderont par la suite aux nationaux.*¹

¹ Convention du 9 septembre 1886, article 2, 1er alinéa, ancien texte : « Les auteurs ressortissant à l'un des pays de l'Union, ou leurs ayants cause, jouissent, dans les autres pays, pour leurs oeuvres, soit publiées dans un de ces pays, soit non publiées, des droits que les lois respectives accordent actuellement ou accorderont par la suite aux nationaux. »

EGYEZMÉNY

az irodalom és művészet alkotásainak védelmére
alakítandó

nemzetközi szövetség tárgyában.

1. CZIKK.

A szerződő államok szövetséget alkotnak az irodalmi és művészeti alkotások szerzői jogának védelmére.

2. CZIKK.

A szerződő államok bármelyikének kötelékébe tartozó szerzők vagy ezek jogutódai úgy a még egyáltalán közzé nem tett, mint a valamelyik szerződő államban első ízben közzétett műveik tekintetében a többi államokban ugyanazon jogokat élvezik, melyeket a vonatkozó törvények a belföldi szerzőknek jelenleg nyújtanak, vagy jövőben nyújtani fognak.¹

¹ Az 1886. évi egyezmény 2. cikke 1. bekezdésének régi szövege: »A szerződő államok bármelyikének kötelékébe tartozó szerzők vagy ezek jogutódai, úgy ezen államok egyikében közzétett, mint még közzé nem tett műveik tekintetében a többi államokban ugyanazon jogokat élvezik, melyeket a vonatkozó törvények a belföldi szerzőknek jelenleg nyújtanak, vagy jövőben nyújtani fognak.«

La jouissance de ces droits est subordonnée à l'accomplissement des conditions et formalités prescrites par la législation du pays d'origine de l'oeuvre; elle ne peut excéder, dans les autres pays, la durée de la protection accordée dans ledit pays d'origine.

Est considéré comme pays d'origine de l'oeuvre, celui de la première publication, ou, si cette publication a lieu simultanément dans plusieurs pays de l'Union, celui d'entre eux dont la législation accorde la durée de protection la plus courte.

Pour les oeuvres non publiées, le pays auquel appartient l'auteur est considéré comme pays d'origine de l'oeuvre.

*Les oeuvres posthumes sont comprises parmi les oeuvres protégées.*¹

Déclaration interprétative: »1° Aux termes de l'article 2, alinéa 2, de la Convention, la protection assurée par les actes précités dépend uniquement de l'accomplissement, dans le pays d'origine de l'oeuvre, des conditions et formalités qui peuvent être prescrites par la législation de ce pays. Il en sera de même pour la protection des oeuvres photographiques mentionnées dans le n° 1, lettre B, du Protocole de clôture modifié.»

»2° Par oeuvres *publiées*, il faut entendre les oeuvres *éditées* dans un des pays de l'Union. En conséquence, la représentation d'une oeuvre dramatique ou dramatico-musicale, l'exécution d'une oeuvre musicale, l'exposition d'une oeuvre d'art, ne constituent pas une *publication* dans le sens des actes précités.»

¹ *Texte nouveau, ajouté à la Convention de 1688.*

Ezen jogok élvezete függ azon feltételek és alakszerűségek teljesítésétől, melyeket a mű származási országának törvényhozása ír elő; ezen jogok élvezetének időtartama a többi országokban nem terjedhet túl a származási országban nyújtott védelem időtartamán.

A mű származási országának azon ország tekintendő, amelyben azt első ízben közzétették; ha pedig a művet több szerződő országban egyidejűleg teszik közzé, származási országának az tekintendő, melynek törvényhozása a legrövidebb védelmi időt nyújtja.

Közzé nem tett művek származási országának a szerző hazája tekintendő.

*A megvédett művekre alkotott szabályok a hátrahagyott művekre is kiterjednek.*¹

Magyarázó nyilatkozat: 1. Az egyezmény 2-ik szakasza 2-ik bekezdésének szövege szerint az előbb említett határozatok által biztosított védelem csakis attól van függővé téve, hogy a mű származási országának törvényhozása által esetleg megkívánt feltételek és alakszerűségek a mű származási országában teljesítettek-e? Ugyanezen határozat érvényes a fényképészeti alkotásoknak a megváltoztatott zárójegyzőkönyv 1. szakasza B. pontjában említett védelmére is.

2. »Közzétett« művek alatt azon művek értendők, melyek a szövetséges államok egyikében kiadattak. Valamely színmű, zenés színmű, vagy zenemű előadása és valamely művészeti alkotás kiállítása tehát az említett két határozmány értelmében nem tekinthetők »közzétételnek.«

¹ Az 1886. évi egyezmény bővítésére szolgáló újabb szöveg.

ART. 3.

Les auteurs ne ressortissant pas à l'un des pays de l'Union, mais qui auront publié ou fait publier, pour la première fois, leurs oeuvres littéraires ou artistiques dans l'un de ces pays, jouiront, pour ces oeuvres, de la protection accordée par la Convention de Berne et par le présent Acte additionnel.²

ART. 4.

L'expression »oeuvres littéraires et artistiques« comprend les livres, brochures ou tous autres écrits; les oeuvres dramatiques ou dramatico-musicales, les compositions musicales avec ou sans paroles; les oeuvres de dessin, de peinture, de sculpture, de gravure; les lithographies, les illustrations, les cartes géographiques; les plans, croquis et ouvrages plastiques relatifs à la géographie, à la topographie, à l'architecture ou aux sciences en général; enfin toute production quelconque du domaine littéraire, scientifique ou artistique, qui pourrait être publiée par n'importe quel mode d'impression ou de reproduction.

² *Convention de 1886, article 3, ancien texte : »Les stipulations de la présente Convention s'appliquent également aux éditeurs d'oeuvres littéraires ou artistiques publiées dans un des pays de l'Union, et dont l'auteur appartient à un pays qui n'en fait pas partie.«*

3. CZIKK.

*Azon szerzők, akik a szerződő államok egyikének sem polgárai, de irodalmi vagy művészi alkotásaikat első ízben a szerződő államok egyikében teszik vagy tétetik közzé, ezen műveik tekintetében ugyanazon védelemben részesülnek, melyet a berni egyezmény és annak jelen póthatározmánya biztosítanak.*²

4. CZIKK.

Az »irodalom és művészet alkotásai« alatt értendők könyvek, füzetek és minden egyéb irodalmi munkák; szinművek és zenés szinművek, zeneművek szöveggel vagy anélkül; a rajzoló művészet, festészet és szobrászat termékei; metszetek, könyomatok, illusztrációk, földrajzi térképek; földrajzi, helyrajzi, építészeti és egyéb tudományos tervek, vázlatok és domborművű ábrázolások; egyáltalán az irodalom, tudomány és művészet körébe tartozó minden alkotás, amely nyomtatás vagy bármely egyéb sokszorosítás útján közzé tehető.

² Az 1886. évi egyezmény 3. cikkének régi szövege: »A jelen egyezmény határozmányai alkalmaztatnak a szövetséghez tartozó államok egyikében közzétett azon irodalmi és művészeti alkotások kiadóira is, a melyeknek szerzője a szövetséghez nem tartozó államnak polgára.«

ART. 5.

Les auteurs ressortissant à l'un des pays de l'Union, ou leurs ayants cause, jouissent, dans les autres pays, du droit exclusif de faire ou d'autoriser la traduction de leurs oeuvres pendant toute la durée du droit sur l'oeuvre originale. Toutefois, le droit exclusif de traduction cessera d'exister lorsque l'auteur n'en aura pas fait usage dans un délai de dix ans à partir de la première publication de l'oeuvre originale, en publiant ou en faisant publier, dans un des pays de l'Union, une traduction dans la langue pour laquelle la protection sera réclamée.¹

Pour les ouvrages publiés par livraisons, le délai de dix années ne compte qu'à dater de la publication de la dernière livraison de l'oeuvre originale.

Pour les oeuvres composées de plusieurs volumes publiés par intervalles, ainsi que pour les bulletins ou cahiers publiés par des sociétés littéraires ou savantes ou par des particuliers, chaque volume, bulletin ou cahier est, en ce

¹ *Convention de 1886, article 5, premier alinéa, ancien texte :*

»Les auteurs ressortissant à l'un des pays de l'Union, ou leurs ayants cause, jouissent, dans les autres pays, du droit exclusif de faire ou d'autoriser la traduction de leurs ouvrages jusqu'à l'expiration de dix années à partir de la publication de l'oeuvre originale dans l'un des pays de l'Union.«

5. CZIKK.

A szerződő államok valamelyikének kötelékébe tartozó szerzőknek vagy jogutódaiknak a többi országokban is mindaddig kizárólagos joguk van műveik fordítására és a fordítási jog átruházására, míg joguk az eredeti mű tekintetében fennáll. A kizárólagos fordítási jog azonban megszűnik, ha a szerző az eredeti mű első megjelenésétől számított 10 éven belül azt nem érvényesíti olyképen, hogy a szerződő államok egyikében azon nyelven, melyre nézve a védelmet igénybe venni akarja, fordítást vagy közzétett vagy kiadatott.¹

Füzetekben megjelenő munkáknál a tíz éves határidő az eredeti mű utolsó füzetének megjelenésével kezdődik.

Oly munkáknál, melyek időközökben megjelenő több kötetből állanak, nemkülönben folytatólagos jelentéseknél vagy folytatásos kiadványoknál, melyeket irodalmi vagy tudományos társulatok vagy magánosok adnak ki, minden kötet, minden jelentés vagy minden folytatás a

¹ Az 1886. évi egyezmény 5. cikke 1. bekezdésének régi szövege: »A szerződő államok valamelyikének kötelékébe tartozó szerzőknek vagy jogutódaiknak az eredeti műnek a szerződő államok egyikében történt közzétételétől számítandó tizedik év végeig kizárólagos joguk van arra, hogy műveiket a többi országokban lefordítsák vagy lefordíttassák.«

qui concerne le délai de dix années, considéré comme ouvrage séparé.

Dans les cas prévus au présent article, est admis comme date de publication, pour les calculs des délais de protection, le 31 décembre de l'année dans laquelle l'ouvrage a été publié.

ART. 6.

Les traductions licites sont protégées comme des ouvrages originaux. Elles jouissent, en conséquence, de la protection stipulée aux articles 2 et 3 en ce qui concerne leur reproduction non autorisée dans les pays de l'Union.

Il est entendu que, s'il s'agit d'une oeuvre pour laquelle le droit de traduction est dans le domaine public, le traducteur ne peut pas s'opposer à ce que la même oeuvre soit traduite par d'autres écrivains.

ART. 7.

Les romans-feuilletons, y compris les nouvelles, publiés dans les journaux ou recueils périodiques d'un des pays de l'Union, ne pourront être reproduits, en original ou en traduction, dans les autres pays sans l'autorisation des auteurs ou de leurs ayants cause.

Il en sera de même pour les autres articles de journaux ou de recueils périodiques, lorsque

tíz éves védelmi idő tekintetében külön műnek veendő.

A jelen szakaszban szabályozott esetekben a védelmi idő kiszámításánál megjelenési napnak a munka megjelenési évének december 31-ike tekintendő.

6. CÍKK.

Jogos fordítások ugyanazon védelemben részesülnek, mint az eredeti munkák. Ennélfogva jogosulatlan sokszorosításuk tekintetében a szerződő államokban a 2-ik és 3-ik szakaszban megállapított védelmet élvezik.

Oly munkák tekintetében azonban, melyek fordítása szabad, a fordító nem tehet kifogást az ellen, hogy a művet más író is lefordítsa.

7. CÍKK.

Azon újságregényeket valamint elbeszéléseket, melyek a szerződő államok egyikében, hirlapokban vagy időszaki folyóiratokban jelentek meg, a többi országokban a szerzők vagy jogutódaik felhatalmazása nélkül akár eredetiben, akár fordításban utánnyomatni tilos.

Ugyanezen tilalom áll fenn hirlapok és időszaki folyóiratok egyéb cikkei tekintetében, ha a

les auteurs ou éditeurs auront expressément déclaré, dans le journal ou le recueil même où ils les auront fait paraître, qu'ils en interdisent la reproduction. Pour les recueils, il suffit que l'interdiction soit faite d'une manière générale en tête de chaque numéro.

A défaut d'interdiction, la reproduction sera permise à la condition d'indiquer la source.

En aucun cas, l'interdiction ne pourra s'appliquer aux articles de discussion politique, aux nouvelles du jour et aux faits divers.¹

ART. 8.

En ce qui concerne la faculté de faire licitement des emprunts à des oeuvres littéraires ou artistiques pour des publications destinées à l'enseignement ou ayant un caractère scientifique, ou pour des chrestomathies, est réservé l'effet de la législation des pays de l'Union et des arrangements particuliers existants ou à conclure entre eux.

¹ *Convention de 1886, article 7, ancien texte :* »Les articles de journaux ou de recueils périodiques publiés dans l'un des pays de l'Union peuvent être reproduits, en original ou en traduction, dans les autres pays de l'Union, à moins que les auteurs ou éditeurs ne l'aient expressément interdit. Pour les recueils, il peut suffire que l'interdiction soit faite d'une manière générale en tête de chaque numéro du recueil.

En aucun cas, cette interdiction ne peut s'appliquer aux articles de discussion politique ou à la reproduction des nouvelles du jour et des *faits divers*.«

szerzők vagy kiadók azon hirlapban vagy folyóiratban, melyben a cikkeket közlik, kifejezetten kijelentik, hogy az utánnyomás tilos. Folyóiratoknál elegendő, hogy a tilalom általánosságban minden egyes szám élén legyen kimondva.

Ha a tilalom hiányzik, akkor az utánnyomás a forrás megnevezésének feltétele mellett szabad.

A tilalomnak azonban politikai tartalmu cikkeknél, napihireknél és vegyes hireknél semmi-kép sincs helye.¹

8. CZIKK.

Hogy az irodalom és művészet alkotásaiból vett kivonatokat vagy részleteket meny-nyiben és mily terjedelemben szabad iskolai vagy tudományos czélú kiadványokban vagy szemelvényes olvasmányokban lenyomatni, e tekintetben az egyes szerződő államok törvényei és az azok közt fennálló vagy jövőben megkötendő külön egyezmények irányadók.

¹ Az 1886. évi egyezmény 7. cikkének régi szövege: »Hirlapoknak és időszaki folyóiratoknak a szerződő államok egyikében közzétett cikkei a többi szerződő államban eredetiben vagy fordításban utánnyomhatók, ha csak a szerzők vagy kiadók azt kifejezetten meg nem tiltották. Folyóiratoknál elegendő, hogy a tilalom általánosságban a folyóirat bármely számának élén legyen kimondva.

Ezen tilalom azonban politikai cikkekre, vagy napi hírek és vegyes hírek utánnyomására nem alkalmazható.

ART. 9.

Les stipulations de l'article 2 s'appliquent à la représentation publique des oeuvres dramatiques ou dramatico-musicales, que ces oeuvres soient publiées ou non.

Les auteurs d'oeuvres dramatiques ou dramatico-musicales, ou leurs ayants cause, sont, pendant la durée de leur droit exclusif de traduction, réciproquement protégés contre la représentation publique non autorisée de la traduction de leurs ouvrages.

Les stipulations de l'article 2 s'appliquent également à l'exécution publique des oeuvres musicales non publiées, ou de celles qui ont été publiées, mais dont l'auteur a expressément déclaré sur le titre ou en tête de l'ouvrage qu'il en interdit l'exécution publique.

ART. 10.

Sont spécialement comprises parmi les reproductions illicites auxquelles s'applique la présente Convention, les appropriations indirectes non autorisées d'un ouvrage littéraire ou artistique, désignées sous des noms divers, tels que: *adaptations, arrangements de musique*, etc., lorsqu'elles ne sont que la reproduction d'un tel ouvrage, dans la même forme ou sous une autre forme, avec des changements, additions ou

9. CÍKK.

A második szakasz határozmányai színművek vagy zenés színművek nyilvános színrehozatala tekintetében irányadók, tekintet nélkül arra, hogy azok közzététettek-e vagy sem.

Színművek és zenés színművek szerzői vagy ezek jogutódai kizárólagos fordítási joguk időtartama alatt művük fordításának engedélyük nélkül való színrehozatala ellen kölcsönös védelemben részesülnek.

A második szakasz határozmányai oly zene-művek nyilvános előadása tekintetében is alkalmazandók, melyek vagy nem tétettek közzé, vagy amennyiben közzététettek, szerző a címlapon vagy a mű elején azok nyilvános előadását kifejezetten megtiltotta.

10. CÍKK.

Jelen egyezmény szabálya alá esik és tilos valamely irodalmi vagy művészeti alkotásnak minden olynemű nem engedélyezett felhasználása, melyet *alkalmazás, zenei elrendezés* s más hasonló cím alatt szoktak közzétenni, amennyiben ez lényegében nem egyéb, mint a védelemben részesített műnek ugyanazon vagy más alakban való utánképzése, lényegtelen változtatásokkal, hozzáadásokkal

retranchements, non essentiels, sans présenter d'ailleurs le caractère d'une nouvelle oeuvre originale.

Il est entendu que, dans l'application du présent article, les tribunaux des divers pays de l'Union tiendront compte, s'il y a lieu, des réserves de leurs lois respectives.

Déclaration interprétative : »3° La transformation d'un roman en pièce de théâtre, ou d'une pièce de théâtre en roman, rentre dans les stipulations de l'article 10.«

ART. 11.

Pour que les auteurs des ouvrages protégés par la présente Convention soient, jusqu'à preuve contraire, considérés comme tels et admis, en conséquence, devant les tribunaux des divers pays de l'Union à exercer des poursuites contre les contrefaçons, il suffit que leur nom soit indiqué sur l'ouvrage en la manière usitée.

Pour les oeuvres anonymes ou pseudonymes, l'éditeur dont le nom est indiqué sur l'ouvrage est fondé à sauvegarder les droits appartenant à l'auteur. Il est, sans autres preuves, réputé ayant cause de l'auteur anonyme ou pseudonyme.

Il est entendu, toutefois, que les tribunaux peuvent exiger, le cas échéant, la production d'un certificat délivré par l'autorité compétente, constatant que les formalités prescrites, dans

vagy rövidítésekkel, anélkül, hogy egyébként eredeti, új mű jellegével bírna.

A szerződő államok egyetértenek abban, hogy bíróságaik jelen szakasz alkalmazásánál adott esetben vonatkozó törvényeik külön rendelkezéseit tekintetbe veendik.

Magyarázó nyilatkozat: »3. Valamely regény átalakítása színművé, vagy valamely színmű átalakítása regénynyé a 10. szakasz intézkedése alá esik«.

11. CÍKK.

Ahhoz, hogy a jelen egyezmény által megvédett művek szerzői az ellenkező bebizonyításig ilyenekül tekintessenek és ennek következtében az egyes szerződő államok bíróságai előtt a szerzői jogukat sértő cselekmény üldözésére feljogosítottassanak, elegendő, hogy nevük a művön szokásos módon ki legyen téve.

Névtelenül vagy álnév alatt megjelent műveknél a kiadó, kinek neve a munkán kitétetett, feljogosítottnak tekintendő a szerző jogainak gyakorlására. Ugyancsak ő tekintendő minden további bizonyítás nélkül a névtelen vagy álnevű szerző jogutódjául.

Egyébként a bíróságok adott esetben az illetékes hatóság által kiállított tanusítvány felmutatását követelhetik, annak igazolására, hogy a származási ország törvényei által megkívánt

le sens de l'article 2, par législation du pays d'origine ont été remplies.

ART. 12.

Toute oeuvre contrefaite peut être saisie par les autorités compétentes des pays de l'Union où l'oeuvre originale a droit à la protection légale.¹

La saisie a lieu conformément à la législation intérieure de chaque pays.

ART. 13.

Il est entendu que les dispositions de la présente Convention ne peuvent porter préjudice, en quoi que ce soit, au droit qui appartient au Gouvernement de chacun des pays de l'Union de permettre, de surveiller, d'interdire, par des mesures de législation ou de police intérieure, la circulation, la représentation, l'exposition de tout ouvrage ou production à l'égard desquels l'autorité compétente aurait à exercer ce droit.

ART. 14.

La présente Convention, sous les réserves

¹ *Convention de 1886, article 12, premier alinéa, ancien texte :*
 »Toute oeuvre contrefaite peut être saisie à l'importation dans
 ceux des pays de l'Union où l'oeuvre originale a droit à la protec-
 tion légale.«

alakszerűségek a 2. cikk értelmében teljesítettek-e.

12. CZIKK.

*Minden utánnyomott vagy utánképzett mű azon szerződő államok illetékes hatóságai által, melyekben az eredeti mű törvényes védelemre számot tarthat, lefoglalható.*¹

A lefoglalás az illető ország belső törvényhozásának határozmányai szerint fogatosítottatik.

13. CZIKK.

Jelen egyezmény határozmányai semmi tekintetben sem korlátozzák a szerződő államok kormányainak azon jogát, hogy bármely mű vagy alkotás terjesztését, előadását vagy kiállítását törvényhozási vagy belső közigazgatási rendszabályokkal engedélyezzék, ellenőrizzék vagy tilalmazzák, mire nézve ezen jog gyakorlása az illetékes hatóság feladata.

14. CZIKK.

Jelen egyezmény hatálya a közösen meg-

¹ Az 1886. évi egyezmény 12. cikke 1. bekezdésének régi szövege: »Minden utánnyomott vagy utánképzett mű azon szerződő államokba való behozatal alkalmával, melyekben az eredeti mű törvényes védelemre számot tarthat, lefoglalható«.

et conditions à déterminer d'un commun accord, s'applique à toutes les oeuvres qui, au moment de son entrée en vigueur, ne sont pas encore tombées dans le domaine public dans leur pays d'origine.

ART. 15.

Il est entendu que les Gouvernements des pays de l'Union se réservent respectivement le droit de prendre séparément, entre eux, des arrangements particuliers, en tant que ces arrangements conférerait aux auteurs ou à leurs ayants cause des droits plus étendus que ceux accordés par l'Union, ou qu'ils renfermeraient d'autres stipulations non contraires à la présente Convention.

ART. 16.

Un office international est institué sous le nom de *Bureau de l'Union internationale pour la protection des oeuvres littéraires et artistiques*.

Ce Bureau, dont les frais sont supportés par les Administrations de tous les pays de l'Union, est placé sous la haute autorité de l'Administration supérieure de la Confédération Suisse, et fonctionne sous sa surveillance. Les attributions en sont déterminées d'un commun accord entre les pays de l'Union.

állapítandó korlátozások és feltételek fentartásával kiterjed mindazon művekre, melyek származási országukban az egyezmény életbeléptetésének idején még nem váltak közkinccsé.

15. CÍKK.

A szerződő államok kormányai fentartják maguknak azt a jogot, hogy egymásközt egyenkint külön egyezményeket köthetnek, feltéve, hogy ezen egyezmények a szerzőknek vagy azok jogutódainak messzebbmenő jogokat biztosítanak, mint a minőket ezen szövetség nyújt, vagy egyéb oly határozmányokat tartalmaznak, amelyek a jelen egyezménynyel nem ellenkeznek.

16. CÍKK.

Nemzetközi hivatal szerveztetik »az irodalom és művészet alkotásainak védelmére szolgáló nemzetközi szövetség irodája« czimmel.

Ezen hivatal, melynek költségeit az összes szerződő államok kormányai viselik, a svájcz államszövetség felső közigazgatási hatóságának magas védelme alá helyeztetik és ennek felügyelete alatt működik. Hatáskörét a szerződő államok közösen állapítják meg.

ART. 17.

La présente Convention peut être soumise à des revisions en vue d'y introduire les améliorations de nature à perfectionner le système de l'Union.

Les questions de cette nature, ainsi que celles qui intéressent à d'autres points de vue le développement de l'Union, seront traitées dans les Conférences qui auront lieu successivement dans les pays de l'Union entre les délégués desdits pays.

Il est entendu qu'aucun changement à la présente Convention ne sera valable pour l'Union que moyennant l'assentiment unanime des pays qui la composent.

ART. 18.

Les pays qui n'ont point pris part à la présente Convention et qui assurent chez eux la protection légale des droits faisant l'objet de cette Convention, seront admis à y accéder sur leur demande.

Cette accession sera notifiée par écrit au Gouvernement de la Confédération Suisse, et par celui-ci à tous les autres.

Elle emportera, de plein droit, adhésion à toutes les clauses et admission à tous les avantages stipulés dans la présente Convention.

17. CZIKK.

Jelen egyezmény oly javítások eszközzése végett, melyek a szövetség rendszerének tökéletesítésére alkalmasak, revidiálható.

Ilynemű és egyéb kérdések, melyek a szövetség fejlődését más tekintetben érintik, értekezleteken tárgyalandók, melyek sor szerint az egyes szerződő országokban ezek képviselői által tartandók.

Egyébként jelen egyezmény bárminő megváltoztatása a szövetséget csak az esetben kötelezi, ha ahhoz a szerződő államok egyértelműleg hozzájárulnak,

18. CZIKK.

Mindazon államok, melyek jelen egyezményben részt nem vettek, annak kötelékébe kívánságukra beléphetnek, feltéve, hogy a jelen egyezmény tárgyát képező jogok törvényes védelmét területükön biztosítják.

Ezen belépés a svájci államszövetség kormányával írásban közlendő, mely azt az összes többi kormányok tudomására hozza.

Ezen belépés joghatálylyal maga után vonja azt, hogy a belépő állam magát jelen egyezmény összes kötelező határozmányainak aláveti s viszont annak összes előnyeiben is részesül.

ART. 19.

Les pays accédant à la présente Convention ont aussi le droit d'y accéder en tout temps pour leurs colonies ou possessions étrangères.

Ils peuvent, à cet effet, soit faire une déclaration générale par laquelle toutes leurs colonies ou possessions sont comprises dans l'accession, soit nommer expressément celles qui y sont comprises, soit se borner à indiquer celles qui en sont exclues.

ART. 20.

La présente Convention sera mise à exécution trois mois après l'échange des ratifications, et demeurera en vigueur pendant un temps indéterminé, jusqu'à l'expiration d'une année à partir du jour où la dénonciation en aura été faite.

*Cette dénonciation sera adressée au Gouvernement de la Confédération Suisse. Elle ne produira son effet qu'à l'égard du pays qui l'aura faite, la Convention restant exécutoire pour les autres pays de l'Union.*¹

¹ *Convention de 1886, article 20, deuxième alinéa, ancien texte :*
» Cette dénonciation sera adressée au Gouvernement chargé de recevoir les accessions. Elle ne produira son effet qu'à l'égard du pays qui l'aura faite, la Convention restant exécutoire pour les autres pays de l'Union.«

19. CZIKK.

A jelen egyezmény kötelékébe belépő államokat megilleti azon jog is, hogy belépésük hatályát gyarmataikra és külbirtokaikra is bármikor kiterjeszszék.

E végből vagy általánosságban kijelentik, hogy belépésük hatálya összes gyarmataikra és birtokaikra is kiterjed, vagy külön megnevezhetik azokat, melyekre belépési nyilatkozatuk hatályos, vagy arra szorítkozhatnak, hogy azokat nevezzék meg, melyek az egyezmény alól kivendők.

20. CZIKK.

Jelen egyezmény három hóval a jóváhagyási okmányok kicserélése után lép hatályba és időbeli korlátozás nélkül hatályban marad az esetleges felmondás napjától számítandó egy év leteltéig.

*E felmondás a svájci államszövetség kormányához intézendő. Hatása csak a felmondó országra terjed ki, az egyezmény pedig a többi szerződő államokra kötelező marad.*¹

¹ Az 1886. évi egyezmény 20. cikke 2. bekezdésének régi szövege: »Ezen felmondás azon kormányhoz intézendő, mely a belépések átvételével van megbízva. Hatása csak a felmondó országra terjed ki, az egyezmény pedig a többi szerződő államokra kötelező marad«.

ART. 21.

La présente Convention sera ratifiée, et les ratifications en seront échangées à Berne, dans le délai d'un an au plus tard.

En foi de quoi, les Plénipotentiaires respectifs l'ont signée et y ont apposé le cachet de leurs armes.

Fait à Berne, le neuvième jour du mois de septembre de l'an mil huit cent quatre-vingt-six.

(Signatures.)

Article additionnel.

Les Plénipotentiaires réunis pour signer la Convention concernant la création d'une Union internationale pour la protection des oeuvres littéraires et artistiques, sont convenus de l'article additionnel suivant, qui sera ratifié en même temps que l'acte auquel il se rapporte:

La Convention conclue à la date de ce jour n'affecte en rien le maintien des Conventions actuellement existantes entre les pays contractants, en tant que ces Conventions confèrent aux auteurs ou à leurs ayants cause des droits plus étendus que ceux accordés par l'Union, ou qu'elles renferment d'autres stipulations qui ne sont pas contraires à cette Convention.

21. CZIKK.

Jelen egyezmény jóváhagyandó és a jóváhagyási okmányok legkésőbb egy éven belül Bernben kicserélendők.

Minnek hiteléül az illetőleges meghatalmazottak azt aláírták és czimeres pecsétjükkel ellátták.

Kelt Bernben ezernyolczszáznyolczvanhat szeptember kilenczedikén.

(Aláírások.)

Póthatározmány.

Az irodalom és művészet alkotásainak megvédésére alakítandó nemzetközi szövetség létesítésére szolgáló egyezmény aláírása végett egybegyűlt meghatalmazottak a következő póthatározmányra nézve egyeztek meg, mely a vonatkozó egyezménynyel egyidejűleg hagyandó jóvá:

A mai napon megkötött egyezmény semmi tekintetben sem érinti a szerződő országok között jelenleg fennálló egyezmények további érvényességét, amennyiben ezen egyezmények a szerzőknek vagy azok jogutódainak messzebbmenő jogokat biztosítanak, mint aminőket e szövetség nyújt, vagy oly egyéb határozmányokat tartalmaznak, melyek jelen egyezménynyel nem ellenkeznek.

En foi de quoi, les Plénipotentiaires respectifs ont signé le présent article additionnel.

Fait à Berne, le neuvième jour du mois de septembre de l'an mil huit cent quatre-vingt-six.

(Signatures.)

Protocole de clôture.

Au moment de procéder à la signature de la Convention conclue à la date de ce jour, les Plénipotentiaires soussignés ont déclaré et stipulé ce qui suit :

1. Au sujet de l'article 4, il est convenu ce qui suit :

A) — Dans les pays de l'Union où la protection est accordée non seulement aux plans d'architecture, mais encore aux oeuvres d'architecture elles-mêmes, ces oeuvres sont admises au bénéfice des dispositions de la Convention de Berne et du présent Acte additionnel.

B) — Les oeuvres photographiques et les oeuvres obtenues par un procédé analogue sont admises au bénéfice des dispositions de ces actes, en tant que la législation intérieure permet de le faire, et dans la mesure de la protection qu'elle accorde aux oeuvres nationales similaires.

Il est entendu que la photographie autorisée d'une oeuvre d'art protégée jouit, dans tous les pays de l'Union, de la protection légale, au sens

Minek hiteléül az illetőleges meghatalmazottak a jelen póthatározmányt aláírták.

Kelt Bernben ezernyolczszáznyolczvanhat szeptember kilenczedikén.

(Aláírások.)

Zárójegyzőkönyv.

Alólírt meghatalmazottak a mai kelettel megkötött egyezmény aláírásakor a következő határozatokban egyeztek meg:

1. A 4. pont tekintetében a következő megállapodás jött létre:

A) Azokban a szerződő államokban, melyekben nemcsak az építészeti tervrajzok, hanem maguk az építészeti alkotások is védelemben részesülnek, a berni egyezmény és jelen póthatározmány által biztosított jogok ez utóbbiakra is kiterjesztetnek.

*B) Fényképészeti művek és oly készítmények, melyek hasonló eljárás útján állíttatnak elő, ezen határozmányok által biztosított jogokban annyi-
ban részesülnek, amennyiben azt a belső törvényhozás megengedi és oly mértékben, aminőben hasonnemű belföldi készítmények védetnek.*

Valamely védett művészeti alkotásnak jogosított fényképe az összes szerződő államokban a berni egyezmény és jelen póthatározmány értel-

*de la Convention de Berne et du présent Acte additionnel, aussi longtemps que dure le droit principal de reproduction de cette oeuvre même, et dans les limites des conventions privées entre les ayants droit.*¹

Déclaration interprétative: »1° Aux termes de l'article 2, alinéa 2, de la Convention, la protection assurée par les actes précités dépend uniquement de l'accomplissement, dans le pays d'origine de l'oeuvre, des conditions et formalités qui peuvent être prescrites par la législation de ce pays. Il en sera de même pour la protection des oeuvres photographiques mentionnées dans le n° 1, lettre B, du Protocole de clôture modifié.»

2. Au sujet de l'article 9, il est convenu que ceux des pays de l'Union dont la législation comprend implicitement, parmi les oeuvres dramatico-musicales, les oeuvres choréographiques, admettent expressément lesdites oeuvres au bé-

¹ *Convention de 1886, Protocole de clôture, n° 1, ancien texte:*

»1. Au sujet de l'article 4, il est convenu que ceux des pays de l'Union où le caractère d'oeuvres artistiques n'est pas refusé aux oeuvres photographiques s'engagent à les admettre, à partir de la mise en vigueur de la Convention conclue en date de ce jour, au bénéfice de ses dispositions. Ils ne sont, d'ailleurs, tenus de protéger les auteurs desdites oeuvres, sauf les arrangements internationaux existants ou à conclure, que dans la mesure où leur législation permet de le faire.

Il est entendu que la photographie autorisée d'une oeuvre d'art protégée jouit, dans tous les pays de l'Union, de la protection légale, au sens de ladite Convention, aussi longtemps que dure le droit principal de reproduction de cette oeuvre même, et dans les limites des conventions privées entre les ayants droit.»

*mében, a jogosítottak közt kötött magánjogi szerződések határai közt, védelemben részesül, mely addig tart, míg az eredeti mű utánképzésének joga védetik.*¹

Magyarázó nyilatkozat: 1. Az egyezmény 2-ik cikke 2-ik bekezdésének szövege szerint az előbb említett határozatok által biztosított védelem csakis attól van függővé téve, hogy a mű származási országának törvényhozása által ezekhez megkivánt feltételek és alakszerűségek a mű származási országában teljesítettek-e? Ugyanezen határozat érvényes a fényképészeti alkotásoknak a megváltoztatott zárójegyzőkönyv 1. cikke B. pontjában említett védelmére is.

2. A 9. pont tekintetében azon megállapodás létesült, hogy azon szerződő államokban, melyek törvényhozásai a zenés színművek fogalmába a táncművészeti zeneműveket is belefoglalják, jelen egyezmény határozatai által a

¹ Az 1886. évi egyezmény zárójegyzőkönyve 1. cikkének régi szövege: »A 4. cikk tekintetében meg lett állapítva, hogy azon szerződő államok, melyekben a fényképészeti művek is művészeti alkotásoknak tekintetnek, ezen intézkedésekben biztosított jogokat a mai napon kötött egyezmény hatályba léptétől kezdve a fényképészeti művekre is kiterjesztik. Ezen munkák szerzőit, ha csak nincsenek vagy nem lesznek nemzetközi egyezményeik, csak oly mértékben tartoznak megvédeni, amelyben saját törvényeik azt megengedik.

Valamely védett művészeti alkotásnak jogosított fényképe az összes szerződő államokban a jelen egyezmény értelmében, a jogosítottak közt kötött magánjogi szerződések határai közt védelemben részesül, mely addig tart, míg az eredeti mű utánképzésének joga védetik.

néfice des dispositions de la Convention conclue en date de ce jour.

Il est d'ailleurs entendu que les contestations qui s'élèveraient sur l'application de cette clause demeurent réservées à l'appréciation des tribunaux respectifs.

3. Il est entendu que la fabrication et la vente des instruments servant à reproduire mécaniquement des airs de musique empruntés au domaine privé ne sont pas considérées comme constituant le fait de contrefaçon musicale.

4. L'accord commun prévu à l'article 14 de la Convention est déterminé ainsi qu'il suit :

L'application de la Convention de Berne et du présent Acte additionnel aux oeuvres non tombées dans le domaine public dans leur pays d'origine au moment de la mise en vigueur de ces actes, aura lieu suivant les stipulations y relatives contenues dans les Conventions spéciales existantes ou à conclure à cet effet,

A défaut de semblables stipulations entre pays de l'Union, les pays respectifs régleront, chacun pour ce qui le concerne, par la législation intérieure, les modalités relatives à l'application du principe contenu dans l'article 14.

Les stipulations de l'article 14 de la Convention de Berne et du présent numéro du Protocole de clôture s'appliquent également au droit exclusif

mai naptól fogva biztosított jogok ez utóbbiakra is kifejezetten kiterjesztetnek.

Egyébiránt a fenti határozatok alkalmazásánál netalán felmerülő vitás esetek eldöntése az illető bíróságoknak tartatik fen.

3. Határozatba megy, hogy oly hangszerek gyártása és eladása, melyek védett zeneművekből kölcsönzött zenedarabok gépies eljátszására szolgálnak, nem állapítja meg a zenei utánképzés tényálladékát.

4. A 14. cikkben említett közös egyezmény tekintetében a következő megállapodás jön létre:

A berni egyezmény és a jelen póthatározmány, az ő életbeléptetésük idejekor, a származási országukban még közkincscsé nem vált művek tekintetében azon vonatkozó megállapodásoknak megfelelően nyerne alkalmazást, melyek a fennálló vagy e célból létesítendő külön egyezményekben e tárgy tekintetében foglaltak.

Ha a szerződő államok közt ily irányú egyezmények nem léteznek, az esetben az illető államok a 14. cikkben foglalt elv érvényesítésének módja tekintetében külön-külön belső törvényhozásaik útján határoznak.

A berni egyezmény 14. cikkének, valamint a zárójegyzőkönyv ezen pontjának határozmányai a kizárólagos fordítási jogra is annyiban nyerne

de traduction, tel qu'il est assuré par le présent Acte additionnel.

*Les dispositions transitoires mentionnées ci-dessus sont applicables en cas de nouvelles accessions à l'Union.*¹

5. L'organisation du Bureau international prévu à l'article 16 de la Convention sera fixée par un règlement que le Gouvernement de la Confédération Suisse est chargé d'élaborer.

La langue officielle du Bureau international sera la langue française.

Le Bureau international centralisera les renseignements de toute nature relatifs à la protection des droits des auteurs sur leurs oeuvres littéraires et artistiques. Il les coordonnera et les publiera. Il procédera aux études d'utilité commune intéressant l'Union et rédigera, à l'aide des documents qui seront mis à sa disposition par les diverses Administrations, une feuille périodique, en langue française, sur

¹ *Convention de 1886, Protocole de clôture, no 4, ancien texte:*
 »L'application de la Convention aux oeuvres non tombées dans le domaine public au moment de sa mise en vigueur aura lieu suivant les stipulations y relatives contenues dans les conventions spéciales existantes ou à conclure à cet effet.

A défaut de semblables stipulations entre pays de l'Union, les pays respectifs régleront, chacun pour ce qui le concerne, par la législation intérieure, les modalités relatives à l'application du principe contenu à l'article 14.»

*alkalmazást, a mennyiben azl jelen póthatároz-
mány biztosítja.*

*Ezen fentemlített átmeneti intézkedések a szö-
vetség kötelékébe való újabb belépések esetén is
alkalmazandók.¹*

5. Az egyezmény 16. cikke alapján szer-
vezendő nemzetközi iroda szervezete külön sza-
bályzattal állapítandó meg, melynek kidolgozá-
sával a svájci államszövetség kormánya bizatik
meg.

A nemzetközi iroda hivatalos nyelve a
francia.

A nemzetközi iroda gyűjti, rendezi és közzé-
teszi mindazon hireket, melyek az irodalom és
művészet alkotásai szerzői jogának védelmére
vonatkozással birnak. Vizsgálatokat eszközöl
melyek a szövetséges államokra közös érdekekkel
és haszonnal járnak, és francia nyelvű időszaki
folyóiratot szerkeszt, melyben a különböző kor-
mányok által rendelkezésére bocsátandó ok-

¹ Az 1886. évi egyezmény zárójegyzőkönyve 4. cikkének régi
szövege : Az egyezmény életbeléptetésének idejében még közkinccsé
nem vált művek tekintetében az egyezmény azon vonatkozó meg-
állapodások értelmében alkalmazandó, melynek a létező vagy evégből
létesítendő külön egyezményekben foglaltatnak.

Ha a szerződő államok közt ily értelmű egyezmények nem
léteznek, az esetben az illető államok a 14. cikkben foglalt elv
érvényesítésének módja tekintetében külön-külön belső törvény-
hozásuk útján határoznak.

les questions concernant l'objet de l'Union. Les Gouvernements des pays de l'Union se réservent d'autoriser, d'un commun accord, le Bureau à publier une édition dans une ou plusieurs autres langues, pour le cas où l'expérience en aurait démontré le besoin.

Le Bureau international devra se tenir en tout temps à la disposition des membres de l'Union pour leur fournir, sur les questions relatives à la protection des oeuvres littéraires et artistiques, les renseignements spéciaux dont ils pourraient avoir besoin.

L'Administration du pays où doit siéger une Conférence préparera, avec le concours du Bureau international, les travaux de cette Conférence.

Le Directeur du Bureau international assistera aux séances des Conférences et prendra part aux discussions sans voix délibérative. Il fera sur sa gestion un rapport annuel qui sera communiqué à tous les membres de l'Union.

Les dépenses du Bureau de l'Union internationale seront supportées en commun par les pays contractants. Jusqu'à nouvelle décision, elles ne pourront pas dépasser la somme de soixante mille francs par année. Cette somme pourra être augmentée au besoin par simple décision d'une des Conférences prévues à l'article 17.

Pour déterminer la part contributive de

mányok alapján, a szövetség tárgyát illető kérdéseket tárgyalja. A szövetséges államok kormányai fentartják maguknak azt a jogot, hogy az esetre, ha a tapasztalás szerint erre szükséglet mutatkoznék, az irodát valamely más, egy vagy többnyelvű kiadvány közrebocsátására közös megegyezéssel felhatalmazhatják.

A nemzetközi iroda a szövetség tagjainak mindig rendelkezésére áll, hogy netáni szükség esetén az irodalmi és művészeti alkotások védelmét illető kérdésekre részletes felvilágosítással szolgáljon.

Azon állam kormánya, a melyben értekezlet lesz tartandó, a nemzetközi iroda közreműködésével készíti elő ezen értekezlet munkálatait.

A nemzetközi iroda igazgatója jelen van az értekezlet ülésein, s a tárgyalásokon döntő szavazat nélkül részt vesz. Ügyviteléről évi jelentést szerkeszt, mely a szövetség összes tagjaival közlendő.

A nemzetközi szövetség irodájának költségeit a szerződő államok közösen viselik. Ujabb határozat hozataláig évi 60,000 francs összeget túl nem léphetik. Ezen összeg a 17-ik szakasz értelmében megtartandó bármely értekezlet egyszerű határozatával szükség esetére felemelhető.

Annak meghatározása végett, hogy ezen összköltséghez az egyes államok mennyivel tar-

chacun des pays dans cette somme totale des frais, les pays contractants et ceux qui adhèreraient ultérieurement à l'Union seront divisés en six classes contribuant chacune dans la proportion d'un certain nombre d'unités, savoir :

1 ^{re} classe	25 unités,
2 ^{me}	»	20 »
3 ^{me}	»	15 »
4 ^{me}	»	10 »
5 ^{me}	»	5 »
6 ^{me}	»	3 »

Ces coefficients seront multipliés par le nombre des pays de chaque classe, et la somme des produits ainsi obtenus fournira le nombre d'unités par lequel la dépense totale doit être divisée. Le quotient donnera le montant de l'unité de dépense.

Chaque pays déclarera, au moment de son accession, dans laquelle des susdites classes il demande à être rangé.

L'Administration suisse préparera le budget du Bureau et en surveillera les dépenses, fera les avances nécessaires et établira le compte annuel qui sera communiqué à toutes les autres Administrations.

6. La prochaine Conférence aura lieu à Paris, dans le délai de quatre à six ans à partir de l'entrée en vigueur de la Convention.

toznak hozzájárulni, a szerződő és a szövetségbe esetleg utóbb belépő államok hat osztályba soroztatnak, melyek mindegyike meghatározott számú egységek arányában tartozik hozzájárulni, és pedig:

az 1. osztály	25 egységgel,
a 2. »	20 »
a 3. »	15 »
a 4. »	10 »
az 5. »	5 »
a 6. »	3 »

E tényezők az illető osztályba tartozó államok számával szorzandók, s az így nyert szorzatok összege adja az egységek azon mennyiségét, melylyel az összköltség elosztandó. Az így nyert hányados eredményezi a kívánt költség-egységet.

Mindegyik állam belépésekor kijelenti, hogy a fentemlített osztályok melyikébe kíván soroztatni.

A svájci kormány állapítja meg a hivatal költségvetését, felügyel kiadásaira, rendelkezésre bocsátja a szükséges előlegeket és elkészíti az évi számadást, mely az összes többi kormányokkal közlendő.

6. A legközelebbi értekezlet az egyezmény életbeléptetésétől számítandó 4—6 éven belül Párisban tartandó.

Le Gouvernement français en fixera la date dans ces limites, après avoir pris l'avis du Bureau international.

7. Il est convenu que, pour l'échange des ratifications prévu à l'article 21, chaque Partie contractante remettra un seul instrument, qui sera déposé, avec ceux des autres pays, aux archives du Gouvernement de la Confédération Suisse. Chaque Partie recevra en retour un exemplaire du procès-verbal d'échange des ratifications, signé par les Plénipotentiaires qui y auront pris part.

Le présent Protocole de clôture, qui sera ratifié en même temps que la Convention conclue à la date de ce jour, sera considéré comme faisant partie intégrante de cette Convention, et aura même force, valeur et durée.

En foi de quoi, les Plénipotentiaires respectifs l'ont revêtu de leur signature.

Fait à Berne, le neuvième jour du mois de septembre de l'an mil huit cent quatre-vingt-six.

(Signatures.)

Procès-verbal de signature.

Les Plénipotentiaires soussignés, réunis ce jour à l'effet de procéder à la signature de la Convention concernant la création d'une Union internationale pour la protection de oeuvres

Ezen határon belül a nemzetközi iroda előzetes megkérdezése után a francia kormány fogja az értekezlet idejét megállapítani.

7. A jóváhagyási okmányoknak a 21. cikkében megszabott kicserélése végett minden szerződő fél csak egy okmányt ad át, mely a többi államok okmányaival együtt a svájci szövetség kormányának levéltárában helyezendő el. Ellenben valamennyi félnek átadandó a jóváhagyások kicseréléséről felvett és a résztvevő meghatalmazottaktól aláírt jegyzőkönyvnek egy-egy példánya.

Jelen zárójegyzőkönyv, mely a mai napon megkötött egyezmény nyel egy időben fog jóváhagyatni, eme egyezmény lényeges alkatrészének tekintendő és azzal egyenlő hatálylyal, érvény nyel és tartalommal bír.

Minnek hitelél az illetőleges meghatalmazottak azt aláírásukkal ellátták.

Kelt Bernben, ezernyolczszáznyolczvanhat szeptember kilencedikén.

(Aláírások.)

Aláírási jegyzőkönyv.

Alulírt meghatalmazottak az irodalom és művészet alkotásainak védelmére szolgáló nemzetközi szövetséget létesítő egyezménynek alá-

littéraires et artistiques, ont échangé les Déclarations suivantes :

1. En ce qui concerne l'accession des colonies ou possessions étrangères prévue à l'article 19 de la Convention :

Les Plénipotentiaires de Sa Majesté Catholique le Roi d'Espagne réservent pour leur Gouvernement la faculté de faire connaître sa détermination au moment de l'échange des ratifications.¹

Le Plénipotentiaire de la République française déclare que l'accession de son pays emporte celle de toutes les colonies de la France.

Les Plénipotentiaires de Sa Majesté Britannique déclarent que l'accession de la Grande-Bretagne à la Convention pour la protection des oeuvres littéraires et artistiques comprend le Royaume-Uni de la Grande-Bretagne et d'Irlande et toutes les colonies et possessions étrangères de Sa Majesté Britannique.

Ils réservent toutefois au Gouvernement de Sa Majesté Britannique la faculté d'en annoncer en tout temps la dénonciation séparément pour une ou plusieurs des colonies ou possessions suivantes, en la manière prévue par l'article 20

¹ D'après le Protocole du 5 septembre 1887 constatant le dépôt des Actes de Ratification, S. E. M. le Ministre d'Espagne a déclaré que »l'accession de l'Espagne à la Convention comporte celle de tous les territoires dépendant de la Couronne espagnole.«

írása végett összegyűlvén; a mai napon a következő nyilatkozatokat tették:

1. A gyarmatoknak a külbirtokoknak az egyezmény 19-ik cikke szerint történendő belépése tárgyában:

Spanyolország felséges katolikus királyának meghatalmazottai kormányuk részére fentartják azt a jogot, hogy elhatározásukat a jóváhagyások kicserélésekor jelenthetik ki.¹

A francia köztársaság meghatalmazottja kijelenti, hogy Franciaország belépése magában foglalja országuk összes gyarmatainak belépését.

A brit felség meghatalmazottai kijelentik, hogy Nagybritannia csatlakozása az irodalmi és művészeti alkotások védelmét célzó egyezményhez, kiterjed Nagybritannia és Irhon egyesült királyságaira és a brit felség összes gyarmataira és külbirtokaira.

Fentartják azonban a brit felség kormánya részére azt a jogot, hogy az egyezményt, a 20. cikkben foglalt szabályok szerint, bármely időben a felsorolandó birtokok és gyarmatok

¹ A jóváhagyási okmányok letételét tanusító, 1887. szeptember 5-én kelt jegyzőkönyv tanúsága szerint, a nmlt. spanyol miniszter kijelentette, hogy: »Spanyolország hozzájárulása magában foglalja mindazon területek hozzájárulását, melyek a spanyol koronától függnnek.«

de la Convention, savoir: les Indes, le Dominion du Canada, Terre-Neuve, le Cap, Natal, la Nouvelle-Galles du Sud, Victoria, Queensland, la Tasmanie, l'Australie méridionale, l'Australie occidentale et la Nouvelle-Zélande.

2. En ce qui concerne la classification des pays de l'Union au point de vue de leur part contributive aux frais du Bureau international (chiffre 5 du Protocole de clôture):

Les Plénipotentiaires déclarent que leurs pays respectifs doivent être rangés dans les classes suivantes, savoir:

Allemagne	dans la 1 ^{re}	classe
Belgique	»	» 3 ^{me} »
Espagne	»	» 2 ^{me} »
France	»	» 1 ^{re} »
Grande-Bretagne	...	»	» 1 ^{re} »
Haïti	»	» 5 ^{me} »
Italie	»	» 1 ^{re} »
Suisse	»	» 3 ^{me} »
Tunisie	»	» 6 ^{me} »

Le Plénipotentiaire de la République de Libéria déclare que les pouvoirs qu'il a reçus de son Gouvernement l'autorisent à signer la Convention, mais qu'il n'a pas reçu d'instructions quant à la classe où ce pays entend se ranger au point de vue de sa part contributive aux frais du Bureau international. En consé-

közül akár egyre, akár többre nézve felmondhassák.

E gyarmatok és birtokok a következők: India, Kanada, Ujfundland, Fokföld, Natal, Uj Dél-Wallis, Victoria, Queensland, Taszmánia, Dél-Ausztrália, Nyugot-Ausztrália, Uj-Seeland.

2. A nemzetközi iroda költségeihez való hozzájárulás szempontjából a szövetséges államok osztályozása tekintetében (zárójegyzőkönyv 5-ik pontja) a meghatalmazottak kijelentik, hogy az általuk képviselt országok a következő osztályokba sorzandók:

Németország az 1-ső osztályba.

Belgium a 3-ik »

Spanyolország a 2-ik »

Franciaország az 1-ső »

Nagybritannia az 1-ső »

Haïti az 5-ik »

Olaszország az 1-ső »

Svájc a 3-ik »

Tunisz a 6-ik »

Liberia köztársaság meghatalmazottja kijelenti, hogy kormányától nyert meghatalmazása az egyezmény aláírására szorítkozik, arra vonatkozólag azonban, hogy a nemzetközi iroda költségeinek viselése szempontjából mely osztályba sorozandó az általa képviselt ország, nélkülözi az utasítást. Ennek következtében fen-

quence, il réserve sur cette question la détermination de son Gouvernement, qui la fera connaître lors de l'échange des ratifications.

En foi de quoi les Plénipotentiaires respectifs ont signé le présent Procès-verbal.

Fait à Berne, le neuvième jour du mois de septembre de l'an mil huit cent quatre-vingt-six.

(Signatures.)

tartja kormánya részére a döntést, melyet az a jóváhagyások kicserélése alkalmával fog tudatni.

Minek hiteléül az illetőleges meghatalmazottak aláírják jelen jegyzőkönyvet.

Kelt Bernben, ezernyolczszáznolczvanhat szeptember kilenczedikén.

(Aláírások.)
